

OTSUSED

KOMISJONI OTSUS (EL) 2017/639,

30. september 2016,

riigiabi SA.23216 – C 54/07 (ex NN 55/07) kohta ettevõttele Emsländische Eisenbahn GmbH, Saksamaa

(teatavaks tehtud numbri C(2016) 6232 all)

(Ainult saksakeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud pooli üles esitama oma seisukohad eespool nimetatud sätete alusel ⁽¹⁾ ja võttes neid seisukohti arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) 30. augusti 2002. aasta kirjaga esitasid ettevõtted Ludger Albers oHG, Reinhard Bittner, Elbert GmbH & Co. KG, Auto Fischer GmbH & Co. KG, Kalmer GmbH, Richters Reisen ja Wessels Reisen (edaspidi „kaebuse esitajad“) Euroopa Komisjonile (edaspidi „komisjon“) kaebuse, mille kohaselt ettevõtte Emsländische Eisenbahn GmbH (edaspidi „EEB“) on saanud ebaseaduslikku riigiabi. 13. juuli 2006. aasta kirjaga teatasid kaebuse esitajad komisjonile oma kaebuse laiendamisest ja esitasid 22. novembri 2006. aasta kirjaga täiendavad andmed.
- (2) Kaebuste esitamise järel palus komisjon mitmel korral ⁽²⁾ Saksamaa pädevatelt ametiasutustelt teavet, mille ametiasutused ka esitasid ⁽³⁾.
- (3) 28. novembri 2007. aasta kirjaga teavitas komisjon Saksamaad oma otsusest algatada menetlus Euroopa Ühenduse asutamislepingu (edaspidi „EÜ asutamisleping“) artikli 88 lõike 2 kohaselt. Saksamaa edastas oma seisukoha 24. aprillil 2008. aastal.
- (4) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta (edaspidi „algatamisotsus“) avaldati 9. juulil 2008. aastal *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽⁴⁾. Komisjon kutsus huvitatud pooli üles esitama oma seisukohad.
- (5) Pärast ametliku menetluse algatamise otsust edastasid kaebuse esitajad 21. veebruaril 2008. aastal oma esimesed märkused. Pärast avaldamist edastasid kaebuse esitajad 25. augustil 2008. aastal ja 29. augustil 2008. aastal lisamärkused.

⁽¹⁾ ELT C 174, 9.7.2008, lk 13.

⁽²⁾ 3. oktoobril 2006, 27. novembril 2006 ja 13. märtsil 2007.

⁽³⁾ 24. oktoobril 2006, 26. jaanuaril 2007 ja 19. juunil 2007.

⁽⁴⁾ Vt joonealune märkus [1].

- (6) Nahverkehrsberatung Südwest edastas 29. juulil 2008. aastal oma seisukoha ning saatis 16. ja 29. oktoobril 2008. aastal informatsiooni mittekonfidentsiaalsed versioonid. Veel üks, anonüümseks jääda soovinud pool edastas 23. juulil 2008. aastal oma märkused.
- (7) 26. novembril 2008. aastal edastas komisjon huvitatud isikute märkused Saksamaale. Komisjon sai Saksamaa selgituse 26. jaanuaril 2009. aastal saadetud kirjaga.
- (8) 9. juulil 2009. aastal edastasid Saksamaa ametiasutused vastusena komisjoni 30. aprilli 2009. aasta palvele täiendava teabe.
- (9) Saksamaa ametiasutused edastasid 16. detsembril 2009. aastal, 4. augustil 2010. aastal ja 23. juunil 2011. aastal täiendava teabe.
- (10) 20. oktoobril 2011. aastal saatis komisjon Saksamaa ametiasutustele kirja ja sai sellele vastuse 10. novembril 2011. aastal.
- (11) Komisjoni palvel esitasid Saksamaa ametiasutused täiendavat teavet 5. juunil 2012. aastal, 6. mail 2013. aastal ja 21. novembril 2013. aastal.

2. ASJAOLUD

2.1. ABISAAJA

- (12) Väidetavalt ebaseadusliku riigiabi saaja, ettevõtte Emsländische Eisenbahn GmbH ⁽⁵⁾ (edaspidi „EEB“) asutati 1. jaanuaril 1997. aastal. Ettevõtte kasvas välja sama nimega munitsipaalettevõttest (edaspidi „EE“).
- (13) Kohalik omavalitsusüksus Landkreis Emsland on alates ettevõtte asutamisest EEB ainuosanik. Ainuosanikuna on omavalitsusüksusel EEB tegevuse üle igakülgne kontroll. EEB põhikirja paragrahvi 10 kohaselt nimetab omavalitsusüksus ametisse EEB tegevjuhi ja talle kuulub olulistes tegevusotsustes (raamatupidamise aastaaruanded, äriplaanid jne) viimane sõna.
- (14) Põhikirja paragrahvi 3 kohaselt on EEB-l järgmised avalikud ülesanded avaliku reisijateveoteenuse planeerimisel ja koordineerimisel:
 - kohaliku transpordiplaani (*Nahverkehrsplan*, edaspidi „NVP“) koostamine kohaliku omavalitsusüksuse Landkreis Emsland jaoks;
 - mobiilsuskeskuse (piirkondliku avaliku reisijateveoteenuse teabekeskuse; edaspidi „EMK“ või „Emslandi mobiilsuskeskus“) loomine ja juhtimine ning täiustatud teabesüsteemide kasutuselevõtt;
 - koolitranspordi korraldamine ja koolitranspordi integreerimine avaliku reisijateveoteenusesse Alam-Saksi 3. märtsi 1998. aasta kooliseaduse ⁽⁶⁾ (edaspidi „NSG“) paragrahvide 109 ja 114 kohaselt;
 - tariifiparanduste sisseviimine;
 - koostöö raudteetranspordisektoriga.

⁽⁵⁾ <http://www.eeb-online.de/>

⁽⁶⁾ Alam-Saksi ametlik väljaanne GVBl 1998, lk 137, mida on viimati muudetud 12. juuli 2007. aasta seaduse artikliga 2, Alam-Saksi ametlik väljaanne GVBl nr 22/2007, lk 339 – VORIS 22410 01.

- (15) EEB-l on praegu omavalitsusüksuses mitu bussiliiniliikluse luba (edaspidi „LVG“) ⁽⁷⁾. Kuivõrd EEB oli nende lubade omanik, delegeris ettevõtte kõnealuste liinide ⁽⁸⁾ tööshoidmise allhanke korras erinevatele bussitranspordiettevõtetele, sh ka oma tütaretevõttele EVG.
- (16) Samuti tegutseb EEB raudtee-kaubaveo valdkonnas, eelkõige enda raudteetaristul ja taristu haldamisel.

2.2. REISIJATE BUSSIVEO TEENUSTE TURG OMAVALITSUSÜKSUSES LANDKREIS EMSLAND

- (17) Alates 1. jaanuarist 1996. aastal on linnad ja maakonnad (*Landkreise*) Alam-Saksi kohaliku transpordi seaduse (edaspidi „NNVG“) järgi vastutavad avalike reisijateveoteenuste piisava pakkumise tagamise eest. Omavalitsusüksus Landkreis Emsland pidi seega tagama avalike reisijateveoteenuste planeerimise, korraldamise ja rahastamise oma haldusalas. Omavalitsusüksus tegi nimetatud omakorda ülesandeks EEB-le, nagu nähtub EEB põhikirja paragrahvist 3 (vt põhjendus 14 eespool).
- (18) Avalik reisijate bussiveo teenus on jagatud neljaks liiniks, millele antakse Saksamaa reisijatevedu käsitleva seaduse paragrahvi 13 ja paragrahvi 42 kohaselt LVG-d välja konkurentsi alusel. Omavalitsusüksuses Landkreis Emsland avalikke reisijateveoteenuseid pakkuvatest ettevõtetest suurema osa tegevuskoht on samas omavalitsusüksuses.
- (19) Omavalitsusüksuse Landkreis Emsland reisijate bussiveo teenuse turg on jagatud kaheks suureks osaks. Omavalitsusüksuse lõunapoolses osas on erasektori bussiveotevõtted, nende hulgas kaks kaebuse esitajate hulka kuuluvat ettevõtet (Reinhard Bittner ja Kalmer), oma bussiveotegevuse koondanud tariifiliidu Verkehrsgemeinschaft Emsland-Süd (edaspidi „VGE-Süd“) alla.
- (20) Omavalitsusüksuse kesk- ja põhjaosas on peamised reisijateveo ettevõtete liidud tariifiliit RegioNetz-Mitte (kuhu kuulub EEB ja kolm erasektori bussiveotevõtet) ning tariifiliit Emsland Mitte/Nord (kuhu kuuluvad ülejäänud kaebuse esitajad).
- (21) EEB teostab integreeritult või integreerimata kogu omavalitsusüksuses Landkreis Emsland koolitransporti.
- (22) Koolitransport võib olla integreeritud liinivedudesse. Nende liinide operaatoritega sõlmivad maakonnad ja maakondadesse mittekuuluvad linnad lepingu, mille kohaselt tuleb operaatoritel kohandada oma liinid koolitranspordi vajadustest lähtuvalt. Koolitranspordi piletite eest tasub omavalitsusüksus Landkreis Emsland ettevõtte EEB kaudu.
- (23) Nendele õppuritele, kellel on õigus koolitranspordile, kuid kes ei ela tavabussiliinide läheduses, pakub EEB integreerimata vormis koolitransporti. Seda teenust tellitakse bussiveoteenuse osutajatelt, kes peavad järgima teatavaid nõudeid, eelkõige marsruutide ja sõiduplaanide osas. Omavalitsusüksus Landkreis Emsland hüvitab EEB-le operaatorite esitatud arved.

3. MEETMETE ÜSIKASJALIK KIRJELDUS

- (24) Komisjon esitas osana menetluse algatamise otsuses ⁽⁹⁾ tabeli, mille aluseks on Saksamaa ametiasutuste esitatud andmed ja milles on esitatud uurimisel olnud rahalised ülekanded EEB-le. Allpool on toodud selle tabeli veerud 1 kuni 6 ⁽¹⁰⁾. Tabeli veerud 7 kuni 9 on välja jäetud, sest komisjon otsustas oma menetluse algatamise otsuses mitte esitada nende maksete kohta vastuväiteid.

⁽⁷⁾ Reisijatevedu käsitleva 21. märtsi 1961. aasta seaduse (edaspidi „PBefG“) kohaselt.

⁽⁸⁾ PBefG paragrahvi 3 lõike 2 punkt 3.

⁽⁹⁾ Vt joonealune märkus [1].

⁽¹⁰⁾ Kõik summad on esitatud eurodes (EUR). Ajavahemiku 1997–2001 jaoks on Saksa markades (DM) esitatud eelarveprognoside ja -korrigeerimiste summad arvatud ümber eurodesse (EUR) vahetuskursiga 1:1,9558 (EUR:DM). Väikesed erinevused eelarveprognoside ja -korrigeerimiste ning Saksamaa ametiasutuste esitatud summades loetakse ümberarvutusest tulenevateks; komisjon lähtub oma hinnangus Saksamaa esitatud arvudest. Märge „–“ viitab sellele, et andmed puuduvad, ning „0“ tähendab, et rahalist toetust ei antud.

Tabel 1

Menetluse algatamise otsuses uuritud asjakohased meetmed

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	Kapitalisatsioon	Dividendid	„Avalike reisijateveoteenuste kahjumi tasaarvestus“ ⁽¹⁾	„Koolitranspordi kulude kompenseerimine“	Rahaline toetus halduskulude jaoks NNVG paragrahvi 7 lõike 4 kohaselt ⁽²⁾	Rahalised toetused avaliku reisijateveoteenuse jaoks NNVG paragrahvi 7 lõike 5 kohaselt ⁽³⁾
1997	11 658 593,93 ⁽⁴⁾	327 594,11	3 160 667,25	4 288 074,35	291 676,68	0
1998	0	418 018,20	1 459 116,26	5 948 469,02	289 186,01	0
1999	0	—	1 429 351,28	6 163 333,16	290 918,94	0
2000	0	—	1 447 246,49	6 605 600,64	292 573,43	0
2001	0	—	1 558 738,18	7 117 944,37	291 157,65	0
2002	0	—	1 554 410,99	7 254 574,48	281 804,60	0
2003	0	—	1 514 260,59	7 520 739,17	283 702,10	0
2004	0	—	1 483 620,21	7 765 750,42	285 199,42	0
2005	0	—	1 412 520,89	8 208 800,12	308 488,00	85 000,00
2006	0	0	0	8 022 784,94	248 642,42	780 459,84 ⁽⁵⁾
2007	0	0	0	9 300 000,00	248 000,00	—

(¹) Need arvud on võetud haldusüksuse Landkreis Emsland eelarveprognooside ja -korrigeerimistest nr 67.500 „Avalike reisijateveoteenuste kahjumi tasaarvestus“.

(²) 28. juuni 1995. aasta NNVG, mida on muudetud 16. detsembril 2004. aastal, võeti vastu Saksamaa 27. detsembri 1993. aasta regionaliseerimiseaduse alusel.

(³) NNVG 16. detsembri 2004. aasta muudatusega, mis jõustus 1. jaanuaril 2005. aastal, võeti arvesse asjaolu, et ühistranspordi rahastamine oli Saksa riigi tasandil muutunud. Elaniku kohta sätestatud määra vähendati veidi, kuid selle asemel lisati regionaliseerimisvahendeid, et ühistranspordi toimimist parandada, nagu nähtub veerust 6.

(⁴) Summa koosneb 410 000,00 euro suurusest esialgselt lubatud kapitalist ning 11 248 593,93 euro väärtuses kahe aktsiaseltsi ülekantud aktsiatest.

(⁵) See summa hõlmab järgmiseid kategooriaid: reisijateabe edendamine ja täiustamine, sh Emslandi mobiilsuskeskuse jooksvad kulud (116 876,09 eurot), tarkvara DIVA-Geo ostmise mobiilsuskeskuse kaardialuseks (17 402,90 eurot), bussipeatuste registri koostamine (28 815,34 eurot), bussipark (nõudebussiteenus) (520 989,05 eurot), bussiootepaviljonid (59 376,46 eurot) ning tarkvara reisijate bussiveoteenuse planeerimiseks (37 000,00 eurot).

- (25) Järgmistes jaotistes esitatakse kokkuvõtte faktilistest andmetest, mille Saksamaa ja kaebuse esitajad edastasid enne ja pärast menetluse algatamise otsust.

3.1. KAPITALISATSIOON JA AKTSIATE ÜLEKANDMINE (VEERG 1)

- (26) Omavalitsusüksus Landkreis Emsland andis ettevõttele EEB 800 000 Saksa marga (ca 410 000 euro) suuruse lubatud kapitali, kui endine EE ja selle varad jaotati osadeks ning 1997. aastal asutati ettevõtte EEB. Lisaks anti EEB käsutusse aktsiaseltsi RWE (⁽¹⁾) aktsiad.

(⁽¹⁾) RWE on Saksamaa juhtiv energiaettevõtte.

- (27) Menetluse algatamise otsuse tegemise ajal oli ebaselge, kas aktsiate üleandmine oli osa EEB algkapitalist või EEB asutamise ajal mittekavandatud kapitalisüst. Saksamaa selgitas, et suur osa aktsiatest ehk 280 310 RWE-aktsiat väärtuses 9 686 523,78 eurot oli osa algkapitalist. Nimetatud aktsiad kanti munitsipaalettevõttele EE enne ettevõtte EEB asutamist.
- (28) Siiski kanti 37 630 aktsiat turuväärtusega 1 689 264,40 eurot EEB-le üle alles 12. oktoobril 1998. aastal ehk rohkem kui viis aastat pärast integreerimist.

3.2. INTEGREERITUD KOOLITRANSPORT EMSLANDI LÕUNAOSAS KUNI 31. DETSEMBRINI 2005 (VEERUD 2 JA 3 ⁽¹²⁾)

- (29) Veerus 2 (dividendid) esitatud summasid ning veerus 3 (omavalitsusüksuse Landkreis Emsland eelarveprognnooside ja -korrigeerimiste nr 67.500 „Avalike reisijateveoteenuste kahjumi tasaarvestus“ raames) esitatud summasid kasutas EEB Emslandi lõunaosas integreeritud koolitransporditeenuste eest tasumiseks liidule VGE-Süd.
- (30) Veerus 2 esitatud dividendid on dividendid, mis EEB sai eespool nimetatud RWE-aktsiatelt.
- (31) Emslandi lõunaosas osutas koolitransporditeenust peamiselt integreeritud vormis VGE-Süd lepingu alusel, mis oli sõlmitud VGE-Südi ja EE vahel. EEB asutamisel 1997. aastal asendati nimetatud leping identse lepinguga EEB ja VGE-Südi vahel. 31. detsembril 2005. aastal ütles EEB kõnealuse lepingu üles.
- (32) Esialgne EEB ja VGE-Südi vahel sõlmitud leping nägi ette iga-aastase kindlasummalise tasu summas 1 705 362,94 eurot. Seda summat suurendati 1. novembril 2000. aastal 10 % võrra summale 1 839 116,88 eurot.
- (33) Veergudes 2 ja 3 esitatud summad moodustavad koos EEB ja VGE-Südi vahel kokku lepitud kindlasummalise tasu. Omavalitsusüksus Landkreis Emsland arvas dividendide väärtuse (veerg 2) VGE-Südile teenuste eest tasutavast kogusummast maha ja kandis ülejäänud summa (veerg 3) EEB-le üle. See nähtub allolevast tabelist, mis põhineb pärast menetluse algatamise otsust Saksamaa poolt esitatud täiendavatel andmetel.

Tabel 2

Maksed VGE-Südile integreeritud koolitransporditeenuste eest

Aasta	Dividendid (veerg 2)	„Avalike reisijateveoteenuste kah- jumi tasaarvestus“ (veerg 3)	Kokku (makstud VGE-Südile)
1997	196 572,65	1 508 790,29 ⁽¹⁾	1 705 362,94
1998	246 246,68	1 459 116,26	1 705 362,94
1999	276 011,66	1 429 351,28	1 705 362,94
2000	258 116,45	1 447 246,49	1 705 362,94
2001	276 011,66	1 558 738,18	1 864 749,85
2002	284 397,33	1 554 719,55	1 839 116,88
2003	312 837,07	1 526 279,81	1 839 116,88

⁽¹²⁾ Dividendid ja „Avalike reisijateveoteenuste kahjumi tasaarvestus“.

Aasta	Dividendid (veerg 2)	„Avalike reisijateveeteenuste kah- jumi tasaarvestus“ (veerg 3)	Kokku (makstud VGE-Südile)
2004	355 496,67	1 483 620,21	1 839 116,88
2005	426 596	1 412 520,89	1 839 116,88

(¹) Saksamaa teatas selle lahtri väärtuseks esialgu 3 160 667,25 eurot. Hiljem selgitas Saksamaa, et 1997. aasta kohta ei ole veerus 3 esitatud üksnes maksed VGE-Südile, vaid ka teistele ettevõtetele. Alles alates 1998. aastast olevat selgelt eristatud makseid VGE-Südile (veerg 3) ning makseid koolitransporditeenuste eest väljaspool tavapäraselt liiniliiklust, ettevõttele Deutsche Bahn AG ja teiste integreeritud koolitransporditeenuste (veerg 4) eest. Kui 1997. aasta puhul oleks rakendatud sama arvutusviisi nagu järgnevate aastate puhul, oleks veerus 3 summa 1 508 790,29 eurot ja veerus 4 summa 5 936 951,31 eurot (1 651 876,97 eurot veerust 3 veergu 4, mis vastaks Emslandi põhja- ja keskosa bussiveoettevõtetele makstud summale). Kahe veeru väärtuste liitmine annab omavalitsusüksuses Landkreis Emsland koolitransporditeenuste eest makstud kogusumma.

- (34) Kuna EEB ja VGE-Südi vahel sõlmitud leping lõppes 2005. aastal, maksis EEB 2006. aasta dividendide väärtuse omavalitsusüksusele Landkreis Emsland tagasi.
- (35) Kaebuse esitajad edastasid komisjonile allpool esitatud tabeli kõikidest kuni 31. detsembrini 2005 VGE-Südile tehtud maksetest, mis erineb eespool esitatud tabelist.

Tabel 3

Maksed VGE-Südile kõikide teenuste eest

(eurodes)

Aasta	Netoväärtus	7 % käibemaks	Brutoväärtus
1997	1 715 447,17	120 081,30	1 835 528,47
1998	1 709 090,19	119 636,31	1 828 726,50
1999	1 721 880,64	120 531,64	1 842 412,28
2000	1 708 981,17	119 628,68	1 828 609,85
2001	1 874 119,68	131 188,38	2 005 308,06
2002	1 851 520,71	129 606,45	1 981 127,16
2003	1 856 560,41	129 959,23	1 986 519,64
2004	1 867 827,64	130 747,93	1 998 575,57
2005	1 863 779,76	130 464,58	1 994 244,34

- (36) Saksamaa selgitas, et kaebuse esitajate andmete kohaselt VGE-Südile makstud summade ning veergude 2 ja 3 väärtuste summa erinevus tuleneb asjaolust, et VGE-Süd ei osutanud üksnes veergudega 2 ja 3 hõlmatud integreeritud koolitransporditeenuseid, vaid mõnikord ka integreerimata koolitransporditeenuseid, mille eest omavalitsusüksus Landkreis Emsland ettevõtte EEB kaudu samuti tasus.

3.3. „KOOLITRASPORDI KULUDE KOMPENSEERIMINE“ (VEERG 4)

- (37) Omavalitsusüksuse Landkreis Emsland eelarveprognoside ja -korrigeerimiste nr 67.510 „Koolitranspordi kulude kompenseerimine“ raames esitatud rahaline toetus oli ette nähtud Emslandi kesk- ja põhjaosas (¹³) ning – pärast VGE-Südiiga sõlmitud lepingu lõppemist 31. detsembril 2005. aastal – ka Emslandi lõunaosas EEB koolitransporditeenuste korraldamise kulude kompenseerimiseks. Need kulud hõlmasid nii integreeritud kui ka integreerimata koolitransporti.
- (38) Ametliku uurimismenetluse algatamisel ei olnud komisjonil mingisuguseid andmeid, mille alusel oleks saanud kindlaks teha, kas kõnealuste koolitransporditeenuste osutamise eest bussiveoettevõtetele maksmiseks EEB-le antud rahalised vahendid vastasid ka tegelikult EEB poolt nendele bussiveoettevõtetele tehtud maksetele.
- (39) Saksamaa edastas täiendavad selgitused ja dokumendid selle kohta, et veeruga 4 hõlmatud integreeritud koolitransporditeenuste puhul ostis EEB bussiveoettevõtelt sõidupileteid nende õppurite jaoks, kes sõitsid tavabussiliinidega. Iga-aastaste omavalitsusüksusega tehtud arvelduste abil tagati, et EEB-le makstud summad vastasid ettevõtte poolt bussiveoettevõtetele makstud summadele. Maksed teostati tasaarvelduskonto kaudu. Omavalitsusüksus Landkreis Emsland andis vajalikud summad kasutamiseks ning EEB edastas need omavalitsusüksuse nimel. Tasaarvelduskontot kontrollis igal aastal sõltumatu audiitor, et tuvastada kas tulud ja kulud on vastavuses.
- (40) Saksamaa selgitas lisaks, et EEB majanduslikud näitajad hõlmasid tulusid integreeritud koolitransporditeenustest, mida osutasid kolmandad pooled nendel liinidel, mille jaoks EEB-l olid LVG-d, ning tulusid integreerimata koolitransporditeenustest. Kõnealuste finantskannetega seotud tulude ja kulude vastavust kontrollis samuti EEB aastaaruande osana igal aastal sõltumatu audiitor.
- (41) Saksamaa esitas lisaks ajakohastatud ja korrigeeritud ülevaate EEB-le koolitransporditeenuste koordineerimise eest tehtud iga-aastastest maksetest.

Tabel 4

Ülevaade koolitransporditeenuste eest tegelikult tehtud maksetest

(eurodes)

Aasta	„Avalike reisijateveoteenuste kah- jumi tasaarvestus“ (veerg 3)	„Koolitranspordi kulude kompen- seerimine“ (veerg 4)	Omavalitsusüksuse kogumaksed EEB-le
1997	1 508 790,29	5 573 355,48	7 033 061,73
1998	1 459 116,26	5 954 096,22	7 413 212,48
1999	1 429 351,28	6 175 822,86	7 605 174,14
2000	1 447 246,49	6 628 313,12	8 075 559,61
2001	1 588 738,19	7 158 797,33	8 747 535,52
2002	1 554 719,55	7 267 713,54	8 822 433,09
2003	1 526 279,81	7 636 828,10	9 163 107,91
2004	1 483 620,21	7 765 750,42	9 249 370,63
2005	1 412 520,88	8 208 800,13	9 621 321,01

(¹³) See eelarverida hõlmas ka VGE-Südi kulude kompenseerimist.

(eurodes)

Aasta	„Avalike reisijateveeteenuste kah- jumi tasaarvestus“ (veerg 3)	„Koolitranspordi kulude kompen- seerimine“ (veerg 4)	Omaavalitsusüksuse kogumaksed EEB-le
2006		8 022 784,94	8 022 784,94
2007		9 175 787,60	9 175 787,60

3.4. RAHALINE ABI AVALIKU REISIJATEVEOTEENUSE HALDUSKULUDEKS LIIDU VAHENDITEST NNVG PARAGRAHVI 7 LÕIKE 4 KOHALELT (VEERG 5)

- (42) Omaavalitsusüksuse Landkreis Emsland eelarveprognooside ja -korrigeerimiste nr 71.510 „Toetused ettevõttele Emsländische Eisenbahn Alam-Saksi liidumaa halduskulude osast“ raames esitatud rahaline abi oli ette nähtud EEB omaavalitsusüksuselt Landkreis Emsland üle võetud avaliku sektori ülesannete täitmise kulude kompenseerimiseks.
- (43) Nende ülesannete hulka kuulub NVP koostamine ⁽¹⁴⁾. Iga viie aasta järel koostatava NVP-ga seotud materjalikulud olid 1997. aastal 11 248,42 eurot, 2002. aastal 25 000,00 eurot ja 2003. aastal 8 793,00 eurot.
- (44) Menetluse algatamise otsuse tegemise ajal oli komisjonil kahtlusi küsimuses, kas kogu veerus 5 osutatud summa kasutati NVP koostamisega seotult või kasutati makseid ka muude (majandus)tegevuste rahastamiseks ning kas Emslandi mobiilsuskeskuse (EMK) loomise ja käitamise halduskulude kompensatsioon on samuti veeruga 5 hõlmatud.
- (45) Saksamaa selgitas, et veerus 5 osutatud kulud hõlmasid avaliku reisijateveoteenusega, EMK-ga (kuni 2004. aasta lõpuni) ja koolitransporditeenuse koordineerimisega seotud personali- ja materjalikulusid.
- (46) Kuni 2004. aasta lõpuni ei olnud EMK rahastamine muudest veeruga 5 hõlmatud kuludest eraldatud. Alates 2005. aastast hakati NNVG muudatusest tulenevalt seda eraldi arvestama ning EMK jaoks ette nähtud summad viidi uuele eelarverele, mida hõlmab veerg 6 „NNVG kohased toetused“.
- (47) EMK pakkus avalikke reisijateveoteenuseid käsitlevaid tasuta teabeteenuseid. Pakkumine hõlmas omaavalitsusüksuse Landkreis Emsland bussi- ja rongiveoteenuseid olenemata teenuse osutajatest. EMK asutas 1995. aasta juulis maakonna otsuseid tegev organ *Kreisausschuss*. Siis oli omaavalitsusüksus kindlaks teinud, et pakutavate ühistransporditeenuste kohta puuduv teave on ühistranspordipoliitika seisukohast oluline puudujääk.
- (48) EEB asutamisega 1997. aastal andis omaavalitsusüksus EMK ülesanded üle EEB-le. EEB põhikirja paragrahvis 3 on EEB ühe ülesandena transpordi korraldamise ja koordineerimise valdkonnas sätestatud ka EMK juhtimine. Kodanikel on EMK-st võimalik telefoni teel saada reisiteavet ja alates 1999. aastast on EMK teeninduspunkt Meppeni raudteejaamas ettevõtte Deutsche Bahn AG teeninduspunkti kõrval.
- (49) Koolitranspordi korraldamise ja finantseerimise küsimuses 1998. aastal EEB ja omaavalitsusüksuse vahel kokku lepitud kindlasummaline tasu suuruses 3 558,65 eurot on samuti veeruga 5 hõlmatud. Kõnealust iga-aastast kindlasummalist tasu kasutati ka ettevõttele Deutsche Bahn AG ning liinibussiveoettevõtetele Emslandi põhja- ja keskosas osutatud teenuste eest tasumisega seotud raamatupidamiskulude kompenseerimiseks.

⁽¹⁴⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjenduses 53 tegi komisjon järelduse, et NVP koostamine kuulub avaliku sektori ülesannete hulka.

3.5. RAHALINE ABI AVALIKU REISIJATEVEETEENUSE JAOKS RIIGI VAHENDITEST NNVG PARAGRAHVI 7 LÕIKE 5 KOHASELT (VEERG 6)

- (50) Omavalitsusüksuse Landkreis Emsland eelarveprognooside ja -korrigeerimiste nr 71.500 „NNVG kohased toetused“⁽¹⁵⁾ raames esitatud rahaline abi määrati pärast viimast NNVG muudatust, mis jõustus 1. jaanuaril 2005. aastal ja millega võeti arvesse asjaolu, et ühistranspordi rahastamine oli riigi tasandil muutunud. Elaniku kohta sätestatud määra vähendati veidi, kuid seda tasakaalustati osaliselt regionaliseerimisvahenditega, et ühistranspordi toimimist parandada, nagu on näidatud veerus 6.
- (51) Veerus 6 märgitud vahendeid kasutati EMK tööhoidmiseks ja nõudebussiteenuse jaoks vajalike sõidukite hankimiseks. Veerus 6 esitatud maksete hulka kuulusid ka muud kulud, mille kohta komisjon jõudis menetluse algatamise otsuses järeldusele, et need ei kujutanud endast riigiabi⁽¹⁶⁾.
- (52) Nagu eespool kirjeldatud, kajastati EMK rahastamist kuni 2004. aastani veerus 5 ja alates 2005. aastast veerus 6. Saksamaa ametiasutused selgitasid, et veerus 6 esitatud EMK jaoks EEB-le eraldatud summad oli 2005. aastal 85 000,00 eurot, 2006. aastal 98 000,00 eurot ning 2007. aastal 93 460,87 eurot.
- (53) Lisaks otsustas omavalitsusüksus Landkreis Emsland ühe osa veerus 6 näidatud ühistranspordi edendamiseks sihtotstarbeliselt eraldatud vahenditest kasutada kohaliku nõudebussiteenuse laiendamiseks. Selle nõudebussiteenuse puhul liigub buss kindlal marsruudil ainult siis, kui potentsiaalsed kliendid on eelnevalt Emslandi mobiilsuskeskusele telefoni teel teada andnud, et soovivad bussi kindlal ajal kasutada. Nõudebussiteenuse kasutuselevõtu eesmärk oli efektiivselt parandada raudteejaamade ja eri piirkondade vahelist ühendust ning vältida tühisõite.
- (54) Saksamaa selgitas, et omavalitsusüksus Landkreis Emsland rahastas EEB kaudu viie uue bussi soetamist kogusummas 685 513,46 eurot. (520 989,05 eurot nelja bussi eest 2006. aastal ja 164 524,42 eurot viienda bussi eest 2007. aastal).
- (55) EEB pakkus nõudebusse bussiveoettevõtetele ühesugustel omavalitsusüksuse Landkreis Emsland sätestatud tingimustel. Bussid liisiti standardlepingu alusel, mille kohaselt pidid bussiveoettevõtted kandma käitus- ja hoolduskulud, kuid ei pidanud maksma renti. Alltöövõtjad kasutasid busse EEB liinidel ja teised bussiveoettevõtted enda liinidel. Bussid jäid EEB omandisse, et omavalitsusüksusel Landkreis Emsland oleks kontroll nende üle.

3.6. MENETLUSE ALGATAMISE PÕHJUSED

- (56) Menetluse algatamise otsuses tehti kindlaks, et järgmiste meetmetega seotud abi olemasolu ei saa välistada (vt ka käesoleva otsuse tabel 1):
- veerg 1: aktsiate ülekandmine;
 - veerud 2 kuni 4: koolitransport;
 - veerg 5: avaliku reisijateveo haldamine (eelkõige NVP ja EMK);
 - veerg 6: EMK ja nõudebussiteenus.
- (57) Menetluse algatamise otsuses väljendati kahtlust selle kohta, kas nimetatud meetmeid saab lugeda siseturuga kokkusobivateks juhul, kui need meetmed loetakse riigiabiks.

⁽¹⁵⁾ Saksamaa teavitas komisjoni sellest, et 2006. aasta eelarveprognoosi kategooria nr 71.500 „NNVG kohased toetused ettevõttele Emsländische Eisenbahn“ kirjeldus oli väär, sest nimetatud toetuste summat ei makstud üksnes EEB-le. Seetõttu nimetati kategooria 2007. aasta eelarveprognoosis ümber toetuse saaja osas neutraalseks „NNVG kohased toetused“.

⁽¹⁶⁾ Menetluse algatamise otsuse punktis 107 jõudis komisjon järeldusele, et tarkvara DIVA-Geo ostmise, bussipeatuste registri koostamine ja tarkvara ostmise reisijate bussiveoteenuse planeerimiseks olid kõik seotud NVP väljatöötamisega ning kuulusid seega ka avaliku sektori ülesannete hulka.

3.6.1. ABI OLEMASOLU

- (58) Menetluse algatamise otsuses tehti kindlaks, et kõik kõnealused vahendid andis omavalitsusüksus Landkreis Emsland üle otse EEB-le ning EEB näol on tegemist vähemalt osaliselt majandustegevustega tegeleva ettevõttega. Lisaks tõdeti otsuses, et aktsiate ülekandmise, nõudebussiteenuse ja EMK rahastamise eest ei osutanud EEB mingit teenust. Koolitranspordi küsimuses väljendati menetluse algatamise otsuses kahtlust, kas maksed vastasid täies ulatuses EEB tekkinud kuludele. Ülemäärast hüvitamist ei saanud välistada eelkõige kindlasummalise rahalise abi puhul. Lisaks tehti kindlaks, et vähemalt konkurentsi moonutamise oht oli olemas.

3.6.2. ABI KOKKUSOBIVUS SISETURUGA

- (59) Menetluse algatamise otsuses tõdeti, et puuduvad piisavad andmed selleks, et teha kindlaks, kas kõnealuseid meetmeid saab kategoriseerida avaliku sektori teenustena või transpordi koordineerimisele kaasa aitamisena ning kas kokkusobivuse hindamise aluseks on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 93 (sel ajal EÜ asutamislepingu artikkel 73). Sellisel juhul tulnuks hinnata kokkusobivust nõukogu määrusega (EMÜ) nr 1191/69⁽¹⁷⁾ või nõukogu määrusega (EMÜ) nr 1107/70⁽¹⁸⁾. Muul juhul tulnuks hinnata kokkusobivust Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikega 2 või lõikega 3 (sel ajal EÜ asutamislepingu artikkel 87).
- (60) Aktsiate ülekandmise küsimuses väljendati menetluse algatamise otsuses kahtlust eelkõige selle ergutava mõju ja proportsionaalsuse osas.
- (61) Koolitranspordi jaoks antud rahalise abi puhul ei olnud teada, kas vahendid kanti kogu ulatuses teistele ettevõtetele üle osutatud koolitransporditeenuste eest või jättis EEB osa kõnealustest vahenditest endale. Kui osa vahenditest jäid EEB-le, tekib küsimus, kas neid vahendeid kasutati majanduslikku või mittemajanduslikku laadi tegevusteks ning kas ei olnud võimalik, et EEB-le hüvitati koolitransporditeenuste osutamist ülemäära.
- (62) Kohaliku reisijateveo halduse (NVP ja EMK) puhul ei saanud komisjon ülemäärast hüvitamist välistada.
- (63) Nõudebussiteenuse puhul tekkis komisjonil küsimus, kas EEB rakendas neid busse enda kommertsliinidel, mille jaoks ei oleks EÜ asutamislepingu alusel õigustust.

4. SAKSAMAA MÄRKUSED

4.1. KAPITALISATSIOON JA RWE AKTSIATE ÜLEKANDMINE (VEERG 1)

- (64) Saksamaa ametiasutused tõendasid, et EEB asutamisel kanti kogu endise munitsipaalettevõtte EE vara EEB-le üle. See hõlmas asutamiskapitali väärtuses ca 410 000 eurot ja RWE aktsiaid väärtuses 280 310 eurot. Saksamaa väitel ei kujuta ei nimetatud asutamiskapital ega aktsiad endast riigiabi. Lisaks märkisid Saksamaa ametiasutused, et asutamiskapitali ja esimene RWE aktsiate ülekandmine toimus enne 13. märtsi 1997. aastal ja neid ei saa seetõttu tagasi nõuda.
- (65) 1998. aastal ülekantud 37 630 RWE aktsia kohta selgitasid Saksamaa ametiasutused, et ülekandmine toimus pärast muudatuse tegemist RWE aktsiatega seotud hääletusõigustes, mille kohaselt langesid teatavad maksed ära. Samuti kinnitasid nad, et kõnealused aktsiad kuuluvad jätkuvalt EEB-le.
- (66) Saksamaa väitis, et Landkreis Emsland käitub turumajanduse tingimustes tegutseva ettevõtjana, kes püüab oma maksustruktuuri optimeerida, ning et omavalitsusüksusel Landkreis Emsland ei jäänud tulu saamata, sest kuni 2005. aastani pidi EEB kõik dividendid kasutama koolitransporditeenuste eest tasumiseks ning pärast 2005. aastat pidi ettevõtte dividendid omavalitsusüksusele Landkreis Emsland tagastama.

⁽¹⁷⁾ Nõukogu 26. juuni 1969. aasta määrus (EMÜ) nr 1191/69 raudtee-, maantee- ja siseveetranspordis osutatavate avalike teenuste kontseptsioonist tulenevaid kohustusi puudutavate liikmesriikidepoolsete meetmete kohta (EÜT L 156, 28.6.1969, lk 1).

⁽¹⁸⁾ Nõukogu 4. juuni 1970. aasta määrus (EMÜ) nr 1107/70 toetuste andmise kohta raudtee-, maantee- ja siseveetranspordile (EÜT L 130, 15.6.1970, lk 1).

4.2. RAHALINE ABI KOOLITRASPORDITEENUSTE JAOKS (VEERUD 2, 3 JA 4)

- (67) Saksamaa ametiasutused teatasid, et EEB vastutab oma põhikirja paragrahvi 3 kohaselt omavalitsusüksuse Landkreis Emsland koolitranspordi korraldamise eest (vt ka põhjendus 14) ning et EEB kandis omavalitsusüksuse tehtud maksed edasi koolitransporditeenuseid osutavatele ettevõtetele. Sellega väidavad Saksamaa ametiasutused, et kõnealused maksed ei kujuta endast riigiabi EEB-le, nagu viidati menetluse algatamise otsuse põhjenduses 137.
- (68) EEB sai kõikidelt koolidelt õppurite nimekirjad ja tegi kindlaks, millistel õppuritel oli õigus avalikule koolitransporditeenusele. Nendele õppuritele, kes koolitranspordiks tavabussiliine (integreeritud koolitransporti) kasutada ei saanud, korraldas EEB integreerimata koolitransporditeenuse osutamise. Nii integreeritud kui ka integreerimata koolitransporditeenuste eest said bussiveoettevõtted, sh kaebuse esitajad, EEB-lt igakuiseid makseid. Saksamaa ametiasutused teatasid, et EEB kulutas selleks kogu omavalitsusüksuse Landkreis Emsland poolt koolitransporditeenuse korraldamiseks eraldatud summa. Nagu menetluse algatamise otsuse põhjendustes 39 ja 40 kirjeldatud, kontrollis tasaarvelduskontot ja EEB kontot igal aastal audiitor, et tagada tulude ja kulude vastavus.
- (69) Veergude 2, 3 ja 4 kohta selgitasid Saksamaa ametiasutused, et nendes veergudes toodud andmed hõlmavad kogu Emslandi koolitransporti (nii integreeritud kui ka integreerimata).
- (70) Veergude 2 ja 3 jaoks esitasid Saksamaa ametiasutused puuduvad andmed ja selgitasid, et kõnealuseid vahendeid kasutati VGE-Südile kindlasummalise tasu maksmiseks teenuste eest, mida VGE-Süd osutas Emslandi lõunaosas kuni 2005. aastani (vt ka põhjendused 29 jj).
- (71) Integreerimata koolitranspordi jaoks 1997. aasta märgitud kindlasummalise 3 934 481,47 euro suuruse tasu kohta komisjoni esitatud küsimusele ⁽¹⁹⁾ vastasid Saksamaa ametiasutused, et iga aasta alguses viidi läbi hindamine, mille alusel tehti igakuised maksed. Iga aasta lõpus tehti kindlaks tegelikud kulud ja teostati vastavad tasaarvestused. EEB vaid edastas omavalitsusüksuse tehtud maksed bussiveoettevõtetele. Üksikud ülemäärased maksed kirjendati kohustustena omavalitsusüksuse Landkreis Emsland ees ja arvati järgmise aasta hüvitisest maha. 1997. aasta lõpus tuvastatud tegelike kulude suurus oli 3 755 618,14 eurot.
- (72) Saksamaa ametiasutused selgitasid, et veerus 4 kirjeldatud maksed hõlmasid ka makseid õppurite sõidupiletite ostmiseks ettevõttelt Deutsche Bahn AG.
- (73) Saksamaa ametiasutused selgitasid, et veerus 4 esitatud summade suurenemine tuleneb bussiveoettevõtete tariifide suurenemisest ja asjaolust, et omavalitsusüksus tõstis 2000. aastal bussiveoettevõtete, sh kaebuse esitajate koolitransporditeenuste tasusid 6–10 %.

4.3. AVALIKU REISIJATEVEO HALDAMINE (VEERG 5)

- (74) Saksamaa ametiasutused teatasid, et Landkreis Emsland asutas Emslandi mobiilsuskeskuse 31. juulil 1995. aastal ehk enne EEB asutamist. EMK pakub teavet kõikide bussiveoettevõtete ja ettevõtte Deutsche Bahn AG sõidugraafikute kohta. See ajakohastab sõidugraafikuid avalikus teabesüsteemis ja teeninduspunkt annab reisijatele teavet esmaspäevast laupäevani.
- (75) Saksamaa ametiasutuste väitel ei ole EMK näol tegemist majandustegevusega, sest majanduslikel eesmärkidel tegutseval ettevõttel ei oleks põhjust luua mobiilsuskeskus, mis annab tasuta teavet bussiveoettevõtete ja ettevõtte Deutsche Bahn AG nimel. EMK-d tuleb vaadelda omavalitsusüksuse Landkreis Emsland avaliku ülesandena, mille täitmine oli tehtud vaid EEB-le ülesandeks.
- (76) Menetluse algatamise otsuse põhjenduse 46 selgituste kohaselt oli EMK rahastamine kuni 2004. aastani hõlmatud veeru 5 eelarvereaga ja pärast seda veeruga 6 hõlmatud uue eelarvereaga.

⁽¹⁹⁾ Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 50.

- (77) Saksamaa ametiasutuste edastatud teabe kohaselt täitsid neli töötajat järgmist kolme ülesannet: piirkonna avalike reisijateveoteenuste (sh NVP koostamise), koolitransporditeenuste ja EMK käitamise korraldamine. Võrdlusest asjakohaste töötasutasemetega seotud standardtöötasudega (mille kohta pärineb teave munitsipaalhaldusametilt (*Kommunale Gemeinschaftsstelle*)) selgub, et EEB oleks saanud personali- ja materjalikulude katteks küsida 138 015,11 euro asemel 169 312,26 eurot. Saksamaa ametiasutused teatasid lisaks, et hõlmatud olid üksnes materjali- ja personalikulud ning et kasumimarginaali ei lisatud.

4.4. RAHALINE ABI AVALIKU REISIJATEVEOTEENUSE JAOKS RIIGI VAHENDITEST NNVG PARAGRAHVI 7 LÕIKE 5 KOHASELT (VEERG 6)

- (78) Veerg 6 hõlmab makseid Emslandi mobiilsuskeskusele ja nõudebussiteenuse jaoks sõidukite rahastamist, nagu on selgitatud põhjendustes 50 jj. Saksamaa ametiasutused viitasid sellele, et maksed vastavad EEB avaliku sektori ülesannete täitmisega seotult tekkinud tegelikele kuludele.
- (79) Nõudebussiteenuse kohta selgitasid Saksamaa ametiasutused, et omavalitsusüksus Landkreis Emsland kutsus bussiveoettevõtteid 2005. aasta novembris üles esitama oma ettepanekuid nõudebussisüsteemi laiendamiseks.
- (80) Omavalitsusüksuse korraldusel hankis EEB 2006. aasta kevadel nõudebussiteenuse jaoks neli bussi. Nimetatud bussid anti kõikidele asjaomastele ettevõtetele kasutada järgmistel tingimustel:
- omavalitsusüksuse Landkreis Emsland säilitab busside käsutusõiguse, sest EEB on sõidukite omanik ja annab need bussiveoettevõtetele sõiduki liisingulepingu alusel kasutada;
 - bussiveoettevõtted kannavad sõidukite kasutuse ja hoolduse jooksvad kulud;
 - kodanikel on võimalus helistada EMK-sse ja tellida nõudebussi ning EMK edastab selle tellimuse vastavatele bussiveoettevõtetele.
- (81) 2007. aasta sügisel hangiti veel üks täiendav buss, mis anti samadel tingimustel Geeste bussiveoettevõtte Wessels kasutusse.
- (82) Saksamaa ametiasutused väitsid, et EEB ei saa nõudebussiteenuse abil kasumit teenida ja edastasid komisjonile 16. veebruaril 2007. aastal omavalitsusüksuses tegutsevatele bussiveoettevõtetele saadetud kirja, mis näitas, et kõikidel bussiveoettevõtetel oli kõnealustele bussidele ühesugustel tingimustel juurdepääs.

5. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

5.1. KAEBUSE ESITAJAD

5.1.1. RAHALINE ABI KOOLITRANSPOORDITEENUSTE JAOKS (VEERUD 3 JA 4)

- (83) Kaebuse esitajad vaidlustasid väite, et EEB vaid edastas omavalitsusüksuselt saadud summad koolitransporditeenuseid osutavatele ettevõtetele. Kaebuse esitajate arvates sai EEB kindlasummalise makse ja korraldas koolitransporditeenuste osutamise viisil, et ta maksimeeris oma kasumit.
- (84) Kaebuse esitajad vaidlustasid väite, et EEB täitis koolitransporditeenuste korraldamisel avalikke ülesandeid, ning avaldasid arvamust, et EEB tegutses enda, mitte omavalitsusüksuse Landkreis Emsland nimel. Kui EEB teatavaid tegevusi vaadeldakse avalikena, peaks nende jaoks olema eraldi kontod. Kaebuse esitajad väitsid, et EEB segab omavahel majanduslikke ja mittemajanduslikke tegevusi.
- (85) Emslandi lõunaosa koolitranspordi küsimuses väitsid kaebuse esitajad, et VGE-Südi ja EEB vahelised lepingud olid alati tulemuspõhised ning esitasid tabeli VGE-Südile laekunud maksetest (vt ka põhjendused 29 jj).
- (86) Kaebuse esitajad väitsid, et kui veergudes 3 ja 4 viidatud summa peab kajastama koolitransporditeenuseid osutavatele ettevõtetele tehtud kogumakset, siis viitab 2005. ja 2006. aasta vahel tekkinud järsk vähenemine varasemale ülemäärasele hüvitamisele.

- (87) Kaebuse esitajate andmetel muutusid VGE-Südi kulud koolitransporditeenuse osutamiseks 1997. ja 2007. aasta vahel ainult vähesel määral (ca 6 %). Neil ei olnud põhjendust veerus 4 kajastatud summade kahekordistumisele samas ajavahemikus. Kaebuse esitajad tõid esile andmed, et 1997. ja 2006. aasta vahel ei suurenenud tariifid rohkem kui 10 %.

5.1.2. NVP KOOSTAMINE (VEERG 5)

- (88) Kaebuse esitajad väitsid, et EEB koostas NVP enda huvidest lähtuvalt ja et see andis EEB-le liinilubade saamise seisukohast eelise. Lisaks teatasid kaebuse esitajad, et kuigi nendega NVP koostamise asjus konsulteeriti, ei võetud nende seisukohti arvesse.
- (89) Samuti vaidlustasid kaebuse esitajad komisjoni menetluse algatamise otsuses esitatud järelduse, et NVP koostamine ei ole majandustegevus. Nende arvates oli seejuures ainus kõnealuses kontekstis tehtud avalik otsus NVP hindamine ja kasutuselevõtt omavalitsusüksuse poolt. EEB teostatud ettevalmistus olevat majandustegevus, mille oleks saanud teha ka mõni konsultatsiooniettevõtte. Kaebuse esitajad tõid esile asjaolu, et ka neil oli kõnealuste ülesannete täitmiseks vajalik oskusteave.
- (90) Lisaks märkisid kaebuse esitajad, et DIVA-tarkvara ost ei ole otseselt seotud NVP koostamisega, vaid tarkvara saab kasutada ka muudeks otstarveteks, näiteks bussiveoettevõtte pakutavate teenuste optimeerimiseks. Kaebuse esitajate arvates sai EEB DIVA-tarkvara tasuta omandamisega majandusliku eelise.

5.1.3. NÕUDEBUSSITEENUSE JAOKS SÕIDUKITE RAHASTAMINE (VEERG 6)

- (91) Nõudebusside küsimuses vaidlustasid kaebuse esitajad väite, et busse pakuti kõikidele omavalitsusüksuses Landkreis Emsland tegutsevatele bussiveoettevõtetele. EEB pakkus kõnealuseid busse üksnes nendele bussiveoettevõtetele, kes registreerisid oma sõidud Emslandi mobiilsuskeskuses. Kaebuse esitajad märkisid, et see sundis bussiveoettevõtteid oma konkurendile EEB-le esitama reisijatevedu käsitlevaid majanduslikult tundlikke andmeid. Lisaks kasutas EEB kaebuse esitajate andmetel busse mitte üksnes nõudebussiliinidel, vaid ka oma tavapärastel liinidel (nt marsruudil Haselünne-Meppen).
- (92) Kaebuse esitajad märkisid, et ükski neist ei saanud nõudebussi. Kaebuse esitajatest eelkõige Albers ja Elbert andsid teada, et liinilubade taotlemise menetluses olid nad halvemas olukorras, sest väidetavalt ei olnud neil nõudebussisüsteemile juurdepääsu.

5.2. NAHVERKEHRSBERATUNG SÜDWEST

- (93) Nahverkehrsberatung Südwest vaidlustas komisjoni menetluse algatamise otsuses tehtud järelduse, et PBefG paragrahvi 45a alusel tehtud maksed kujutasid endast avaliku teenindamise kohustuse hüvitamist ja täitsid Altmarki kriteeriume. Nahverkehrsberatung Südwest märkis, et PBefG paragrahvis 45a ei ole määratletud mõistet „avaliku teenindamise kohustused“, et puudub ülemäärase hüvitamise kontroll ning et võrdlus representatiivse majanduslikult ja tõhusalt tegutseva ettevõttega on vale.

5.3. ANONÜÜMNE MÄRKUS

- (94) Anonüümseks jääda soovinud pool avaldas kahtlust selle kohta, kas eespool oleva tabeli veerus 3 esitatud summad vastavad koolitransporditeenuste eest tasutud summadele. Märkuse esitaja arvates oli tegemist otseste toetustega bussiveoettevõtetele, et saada muid eeliseid (mõju sõidugraafikule, EEB liikmesus VGE-Südis, paremad sõidugraafikud mitteõppuritest klientidele, allhankelepingud algselt integreerimata koolitransporditeenust osutanud ettevõtetele).

6. SAKSAMAA AMETIASUTUSTE MÄRKUSED HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSTE KOHTA

6.1. RAHALINE ABI KOOLITRANSPOORDITEENUSTE JAOKS (VEERUD 3 JA 4)

- (95) Saksamaa ametiasutused märkisid, et 2005. ja 2006. aasta vahel koolitransporditeenuste eest tehtud maksete vähenemine (veerud 3 ja 4) ei viita ülemäärasele hüvitamisele enne 2006. aastat, nagu kaebuse esitajad väitsid. Ametiasutused selgitasid summade vähenemist järgmiselt:

— komisjonile samadelt kaebuse esitajatelt esitatud kaebuste tõttu tühistati 31. detsembril 2005. aastal kõik integreerimata koolitransporditeenuste lepingud. Sellest tulenevalt korraldati koolitransporditeenused ümber ja teatavad integreerimata liinid integreeriti tavapärastesse bussiliinidesse. Ülejäänud integreerimata koolitransporditeenused korraldati hanke korras. See viis ka kulude vähenemiseni.

- Kindlal summal põhinev leping VGE-Südiga lõpetati samuti 2005. aasta lõpus (vt põhjendused 29 jj) ja VGE-Südile tehtud maksed vähenesid 2005. aasta summalt 1 840 000 eurot 2006. aasta summale 1 719 000 eurot;
 - lisaks oli tehtud 2005. aastal ettemakseid, mis osutusid liiga suurteks, mis oli ka põhjuseks, et veerus 4 esitatud summa oli 2006. aastal märkimisväärselt väiksem.
- (96) Kogukulude suurenemise kohta ajavahemikul 1997–2006 hoiatasid Saksamaa ametiasutused, et veerus 4 esitatud andmed ei kajasta tegelikku kulude tekkimist täpselt, sest mõne aasta summad sisaldasid ka järgnevate aastate ettemakseid.
- (97) 2007. aastal suurenesid kulud märgatavalt pärast VGE-Südi tavabussiliinide õppuritele ette nähtud piletite tariifide märkimisväärselt hinnatõusu. Ametiasutused edastasid VGE-Südi teenindatavas piirkonnas tariifide muutumise kohta andmed, mis näitavad kuni 45 % suurust tõusu. Samuti selgitasid ametiasutused, et ajavahemikul 1997. aastast kuni 2003. aastani suurenes koolitransporditeenuse saamise õigusega õppurite arv ligikaudu 20 % (15 429-lt 18 454-le). Seda suurenemist arvesse võttes tuleb täheldada hoopis koolitransporditeenuse osutamise kulude vähenemist, seda peamiselt koolitranspordi liinibussiteenustega integreerimise tõttu.
- (98) Saksamaa ametiasutused ei vaidlustanud väidet, et EEB teostas majandustegevust, kuid rõhutasid, et veergudes 3 ja 4 esitatud koolitransporditeenuste eest tehtud maksete osas ei tegutsenud EEB ettevõttena, vaid täitis oma põhikirja paragrahvist 3 tulenevaid avalikke ülesandeid (vt ka põhjendus 14). EEB kandis vaid omavalitsusüksuselt Landkreis Emsland saadud maksed edasi koolitransporditeenuseid osutanud bussiveoettevõtetele. Regulaarselt tehti tasaarveldusi tagamaks, et ettevõtteid ei saa liiga suurt või väikest hüvitist.

6.2. NVP KOOSTAMINE (VEERG 5)

- (99) Saksamaa ametiasutused ei pea õigeks kaebuse esitajate väidet, et nende seisukohti NVP koostamisel piisavalt arvesse ei võetud ja et NVP koostati EEB-d eelistades. 1996. aastal kutsuti bussiveoettevõtteid NVP teemalises töörühmas osalema. Bussiveoettevõtteid osalesid nimetatud töörühmas. Siiski keeldusid ettevõtteid Kalmer, Bittner, Elbert, Wessels, Fischer ja Richers-Reisen 2002. aastal sarnases töörühmas osalemisest ja saatsid oma seisukohad kirjalikult. Nimetatud seisukohtadest tehti kokkuvõte ja seda arutati omavalitsusüksuse Landkreis Emsland otsuseid langetavates üksustes. Komisjonile esitati vastavad dokumendid.
- (100) Saksamaa ametiasutused selgitasid täiendavalt, et NVP ei sisalda konkreetset teavet konkreetsete liinide sõidusageduse või marsruudi kohta (komisjonile esitati NVP koopia). Saksamaa ametiasutustele ei olnud selge, mil määral võis NVP koostamine põhjustada bussiveoettevõtetele konkurentsi mõttes ebasoodsamat olukorda.
- (101) Lisaks vaidlustasid Saksamaa ametiasutused kaebuse esitajate väite, et üks osa NVP koostamisest on majandustegevus. Ametiasutused kinnitasid, et NVP koostamine on osa omavalitsusüksuse Landkreis Emsland avalikest ülesannetest. Põhikiri kohustab EEB-d sõnaselgelt koostama NVP.

6.3. NÕUDEBUSSITEENUSE JAOKS SÕIDUKITE RAHASTAMINE (VEERG 6)

- (102) Nõudebussiteenuse küsimuses rõhutasid Saksamaa ametiasutused, et busse pakuti kõikidele Emslandis tegutsevatele ettevõtetele samadel tingimustel, nagu tõendab 16. veebruari 2007. aasta täiendav bussiveoettevõtetele saadetud kiri. Saksamaa ametiasutustele ei olnud selge, kuidas saaks kohustus Emslandi mobiilsuskeskuse kaudu kõne tegemine põhjustada majanduslikult tundlike andmete edastamist.
- (103) Ametiasutused vaidlustasid väite, et ettevõtetele Albers ja Elbert ei võimaldatud juurdepääsu kõnealustele bussidele. Asutused märkisid, et ettevõttega Elbert peetud arutlused näitasid, et ettevõtte ei olnud nõus busside kasutustingimustega.
- (104) Nõudebussiteenuse küsimuses võtsid Saksamaa ametiasutused seisukoha, et EEB täitis avalikke ülesandeid. Lähtudes 8. veebruari 2006. aasta otsusest andis omavalitsusüksuse Landkreis Emsland otsuseid tegev kogu (Kreistag) EEB-le korralduse bussid hankida ja nõudebussiteenust laiendada. Busside jätmisega EEB omandisse soovis omavalitsusüksus säilitada käsutusõigust busside üle.

- (105) Saksamaa ametiasutused selgitasid, et kui üks ettevõtte ei ole nõudebussiteenuse jaoks ette nähtud bussi kasutamisest enam huvitatud, pakutakse seda teistele huvitatud ettevõtetele. Huvitatud ettevõtete puudumise korral otsustab busside kasutamise üle Landkreis Emsland. Üks viiest nõudebussiteenuse jaoks ette nähtud bussi kasutamine lõpetati 2012. aasta augustis ning Saksamaa ametiasutused selgitasid, et buss müüdi ja müügist saadud tulu kanti üle omavalitsusüksusele Landkreis Emsland. See näitab, et omavalitsusüksus säilitas käsutusõiguse busside üle. Sama juhtub, kui ka teiste busside tegevus lõpetatakse.
- (106) Saksamaa ametiasutused kinnitasid, et busse kasutati osaliselt väljaspool nõudebussiteenust, täpsemalt koolitransporditeenuse osutamiseks. Ametiasutuste väitel toimus see omavalitsusüksusega Landkreis Emsland kooskõlastatult. EEB tütarettevõtted ja kolmandad ettevõtted kasutasid nõudebusse koolitransporditeenuse osutamiseks 3,9–24,1 % ajast.

7. MEETMETE HINDAMINE

7.1. OTSUSE KOHALDAMISALA

7.1.1. KOHALDAMISALA MENETLUSE ALGATAMISE OTSUSE KOHALELT

- (107) Menetluse algatamise otsuses tuvastati, et ajavahemikus 1997–2007 võis EEB saada mitmel korral riigiabi, mis on hõlmatud käesoleva otsuse tabeli 1 veergudega 1–6.
- (108) Menetluse algatamise otsuses jõudis komisjon lisaks järeldusele, et teatavad nende veergudega hõlmatud meetmed ei sisaldanud riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Nimetatud meetmed ei ole käesoleva otsuse osad, sest komisjon on nende kohta juba lõpliku seisukoha võtnud.
- (109) Nahverkehrsberatung Südwesti märkused viitavad PBefG artikli 45a kohastele maksetele, mille osas komisjon tuvastas, et tegemist ei olnud riigiabiga. Nimetatud otsust ei vaidlustatud liidu kohtutes ja seetõttu on see lõplik. Seetõttu ei kontrolli komisjon kõnealuseid märkusi rohkem.
- (110) Osa kaebuse esitajate märkustest käsitleb teatavaid veeruga 6 hõlmatud makseid, mille puhul komisjon oli juba tuvastanud, et tegemist ei olnud riigiabiga; nimelt makseid tarkvara DIVA-Geo ostmiseks, bussipeatuste registri koostamiseks ning reisijate bussiveoteenuse planeerimise tarkvara tarbeks. Nimetatud otsust ei vaidlustatud liidu kohtutes ja seetõttu on see lõplik. Seetõttu ei jätkata komisjon kõnealuste märkuste arutamist.

7.1.2. MEETMED, MIS EI OLE EBASEADUSLIKU JA KOKKUSOBIMATU RIIGIABI TAGASINÕUDMISE OBJEKTIS

- (111) Komisjon märgib veeru 1 kohta, et algkapital ja suur osa RWE-aktsiatest ⁽²⁰⁾ oli juba 1. jaanuaril 1997. aastal üle võetud riigiettevõtte (EE) käsutuses. Nagu Saksamaa ametiasutused märkisid, toimus kapitali ja aktsiate ülekandmine rohkem kui kümme aastat enne päeva, kui Saksamaale saadeti esimene neid ülekandmisi käsitlev teabepäring ⁽²¹⁾. Seetõttu ei saa kõnealused meetmed enam olla ebaseadusliku ja kokkusobimatu riigiabi tagasinõudmise objektiks vastavalt nõukogu määruse (EL) 2015/1589 artiklile 17 ⁽²²⁾. Jaotises 7.2.1 nimetatud põhjustel on kõnealuste meetmete puhul tegemist riigiabiga. Siiski lähtutakse sellest, et kõnealuse abi puhul on tegemist määruse (EL) 2015/1589 artikli 1 lõike b punkti iv kohaselt olemasoleva abiga ⁽²³⁾.
- (112) Väike osa RWE-aktsiatest ⁽²⁴⁾ kanti üle alles 12. oktoobril 1998. aastal („1998. aasta aktsiad“), mis oli vähem kui kümme aastat enne ajahetke, kui Saksamaale edastati ülekannet käsitlev esimene teabepäring. Seega on 1998. aasta aktsiate ülekandmise näol tegemist uue abiga.
- (113) Seetõttu ei hõlma käesolev otsus kapitalisatsiooni ja suurema osa RWE-aktsiate kokkusobivust nõuetega, vaid piirdub 1998. aastal üle kantud aktsiatega.

⁽²⁰⁾ 280 310 RWE-aktsiat turuväärtusega ca 9 686 523,78 eurot (vt põhjendus 27 eespool).

⁽²¹⁾ Euroopa Komisjon saatis selle teabepäringu 13. märtsil 2007. aastal.

⁽²²⁾ Vt nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 9). See on kooskõlas komisjoni menetluse algatamise otsuse põhjenduse 143 järeldusega.

⁽²³⁾ Vt ka menetluse algatamise otsuse põhjendus 148.

⁽²⁴⁾ 37 630 aktsiat turuväärtusega ca 1 689 264,40 eurot.

7.1.3. JÄRELDUS KÄESOLEVA OTSUSE KOHALDAMISALA KOHTA

- (114) Eespool kirjeldatud tähelepanekute valguses hinnatakse käesolevas otsuses, kas EEB on saanud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabi ja kui see on nii, siis kas kõnealust riigiabi saab järgmiste meetmete osas pidada nõuetega kokkusobivaks:
- 1998. aasta RWE-aktsiad ja nendele vastavad dividendid (veerud 1 ja 2);
 - koolitransporditeenus (veerud 3 ja 4);
 - rahaline abi NVP koostamiseks (veerg 5);
 - Emslandi mobiilsuskeskuse rahastamine (veerud 5 ja 6);
 - sõidukite ostu rahastamine (veerg 6).

7.2. ABI OLEMASOLU

- (115) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 on sätestatud, et kui aluslepingutes ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (116) Kõik Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud kriteeriumid peavad olema täidetud. Et teha kindlaks, kas kõnealune meede kujutab endast riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, peavad olema täidetud kõik alljärgnevad tingimused. Rahaline toetus peab eelkõige
- olema saadud riigilt või riigi ressurssidest;
 - soodustama teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist;
 - kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi ja
 - kahjustama liikmesriikidevahelist kaubandust.

7.2.1. 1998. AASTA RWE-AKTSIAD JA NENDELE VASTAVAD DIVIDENDID

7.2.1.1. *Selektiivne majanduslik eelis ettevõttele*

- (117) Esimeses etapis tuleb hinnata, kas EEB-d saab 1998. aasta aktsiate ja nendele vastavate dividendide ülekandmise kontekstis vaadelda ettevõtteks.
- (118) Euroopa Kohus on järjekindlalt määranud ettevõtjat kui üksust, mis tegeleb majandustegevusega, olenemata selle õiguslikust staatusest ja rahastamisviisist ⁽²⁵⁾. Seega sõltub konkreetse üksuse liigitamine ettevõtteks täielikult tema tegevuse laadist. Nagu menetluse algatamise otsuse põhjendustes 12–16 kirjeldatud, tegeleb EEB mitmesuguste tegevustega. Teatavates valdkondades tegutseb EEB omavalitsusüksuse ülesandel ning edastab vaid omavalitsusüksuse nimel makseid ettevõtjatele edasi; teistes valdkondades teostab EEB tegevusi, mis kuuluvad avaliku sektori ülesannete hulka. Samuti tegeleb EEB majandustegevusega; ettevõtte omab LVG-sid, mis väljastatakse konkursi alusel, ja pakub raudtee-kaubaveo teenuseid.
- (119) Üksuse liigitamine ettevõtjaks alati seotud konkreetse tegevusega. Üksust, mis tegeleb nii majandustegevusega kui ka mittemajandusliku tegevusega, tuleb lugeda ettevõtjaks ainult majandustegevusega seotult ⁽²⁶⁾. Komisjon tuvastab selles kontekstis, et omavalitsusüksus ei sidunud aktsiate ülekandmist tingimustega. Pigem võeti need vastu tasuta kingitusena.
- (120) Dividendide küsimuses märgib komisjon siiski, et Saksamaa on tõendanud EEB-le ülekantud aktsiatest saadud dividendide täielikku kasutamist koolitranspordi jaoks kuni 2005. aastani ning alates 2006. aastast dividendide tagasimaksmist omavalitsusüksusele Landkreis Emsland (vt ka menetluse algatamise otsuse põhjendus 29 jj). Seega on Saksamaa tõendanud, et uuritava perioodi jooksul ei olnud dividende võimalik EEB muude tegevuste, sh majandustegevuse jaoks kasutada.

⁽²⁵⁾ 12. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Pavlov ja teised, liidetud kohtuasjad C-180/98 – C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, punkt 74; 10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas Cassa di Risparmio di Firenze SpA ja teised, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, punkt 107.

⁽²⁶⁾ 12. detsembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Aéroports de Paris vs. komisjon, T-128/98, ECLI:EU:T:2000:290, punkt 108.

- (121) Komisjon jäeldab seega, et Saksamaa on 1998. aasta RWE-aktsiate ülekandmisega andnud EEB-le eelise, sest EEB varasid suurendati ilma igasuguse tasu või teenuseta.
- (122) Lisaks sai EEB aktsiad kasutada oma finantsseisu parandamiseks ja eelkõige oma majandustegevuse tagatisena.
- (123) Teine on olukord aktsiatest tulenenud dividendide osas, mida majandustegevuseks ei kasutatud. Seega loetakse EEB 1998. aasta RWE-aktsiate kontekstis ettevõtteks, arvates seejuures välja aktsiatest tulenenud dividendid.
- (124) Kuna EEB on 1998. aasta RWE-aktsiate kontekstis (jättes kõrvale nendega seotud dividendid) ettevõtte, tuleb hinnata, kas aktsiate ülekandmisest võis ettevõttele tekkida eelis. ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses on eelis iga majanduslik kasu, mida ettevõtja ei oleks saanud tavalistes turutingimustes, st riigi sekkumiseta ⁽²⁷⁾.
- (125) Majanduslikud tehingud, mida teeb avaliku sektori asutus (sh avaliku sektori ettevõtte) tavalistes turutingimustes, ei anna teisele osapoolle eelist ning seetõttu ei kujuta endast abi ⁽²⁸⁾. Selles seoses on liidu kohtud loonud „turumajanduslikult tegutseva investori põhimõtte“. Et teha kindlaks, kas avaliku asutuse majanduslik tehing kujutab endast riigiabi, tuleb kontrollida, kas võrreldava suurusega, tavapärastes turutingimustes tegutsevat eraettevõtjast investorit oleks saanud panna sarnastel tingimustel tegema kõnealust investeringut ⁽²⁹⁾.
- (126) Nagu menetluse algatamise otsuse põhjenduses 66 selgitatud, märkis Saksamaa, et omavalitsusüksus Landkreis Emsland toimis nagu turumajanduse tingimustes tegutsev investor. Kõnealusel juhul kandis omavalitsusüksus Landkreis Emsland aktsiad üle tasuta, ilma sõnaselgelt saajat nimetamata, mida tavapärastes turutingimustes ei juhtuks. Saksamaa ei ole esitanud ühtegi tõendeid selle kohta, et väidetavalt eesmärgiks olnud maksude optimeerimisest saadav tulu oli suurem kui 1998. aasta aktsiate turuväärtus. Maksude optimeerimisest saadav tulu ei oleks nii või teisiti läinud omavalitsusüksusele, vaid EEB-le.
- (127) Omavalitsusüksus kandis üle 37 630 RWE-aktsiat väärtuses ca 1 689 264,40 eurot ja ootas, et dividendituluga 1,60 Saksa marka (ca 0,80 eurot) aktsia kohta suureneks aastatulu ca 34 000 Saksa marga (ca 17 000 euro) võrra.
- (128) Omavalitsusüksus ei tuginenud selle varade ülekandmise puhul äriplaanile, mille aluseks oleks saanud näha ette turumajanduslikult tegutseva investori jaoks vastuvõetava tootluse tekkimist ⁽³⁰⁾. Aktsiad kanti üle hoopis tasuta.
- (129) Komisjon jäeldab seetõttu, et 1998. aasta RWE-aktsiate ülekandmine ei toimunud tavapäraste turutingimuste kohaselt ning seega ei olnud see kooskõlas „turumajanduslikult tegutseva investori põhimõttega“.
- (130) Seetõttu on ülekandmise näol tegemist eeliseiga. Ainuüksi aktsiate omamine võimaldas EEB-l oma finantsseisu parandada (aktsiad saab müüa või kasutada tagatisena).
- (131) 1998. aasta RWE-aktsiate ülekandmisega loobus omavalitsusüksus tegelikult potentsiaalsetest tuludest, mida ta oleks saanud aktsiate müügist või tagatisena kasutamisest, ja andis aktsiad üle EEB-le (kuigi viimane ei saanud uuritaval perioodil nendest aktsiatest dividende). Kuna 1998. aasta aktsiad on EEB bilansis näidatud varadena, saab EEB neid vabalt käsutada või tagatisena kasutada. Komisjon tuvastab selles kontekstis, et omavalitsusüksus ei sidunud aktsiate ülekandmisega tingimusi, näiteks et aktsiad ei tohi müüa või kasutada tagatisena.
- (132) Kuna 1998. aasta aktsiate ülekandmisest ja omamisest võib EEB majandustegevus saada kasu, jäeldab komisjon, et see ülekandmine, välja arvatud dividendid, andis EEB-le kui ettevõtjale Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses selektiivse eelise.

⁽²⁷⁾ 11. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas SFEI ja teised, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, punkt 60; 29. aprilli 1999. aasta otsus kohtuasjas Hispaania vs. komisjon, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, punkt 41.

⁽²⁸⁾ 11. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas SFEI ja teised, C-39/94, joonealune märkus 27 eespool, ECLI:EU:C:1996:285, punktid 60 ja 61.

⁽²⁹⁾ Vt näiteks 21. märtsi 1990. aasta otsus kohtuasjas Belgia vs. komisjon („Tubemeuse“), C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, punkt 29; 21. märtsi 1991. aasta otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon („ALFA Romeo“), C-305/89, ECLI:EU:C:1991:142, punktid 18 ja 19; 30. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas Cityflyer vs. komisjon, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, punkt 51; 21. jaanuari 1999. aasta otsus kohtuasjas Neue Maxhütte Stahlwerke ja Lech-Stahlwerke vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-129/95, T-2/96 ja T-97/96, ECLI:EU:T:1999:7, punkt 104; 6. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-228/99 ja T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, punkt 245.

⁽³⁰⁾ Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 89.

7.2.1.2. Riiklikud vahendid ja riigile omistatavad meetmed

- (133) 1998. aasta aktsiate puhul oli tegemist varadega, mis olid varasemalt täielikult omavalitsusüksuse ehk avaliku haldusüksuse käsutuses. Seega on nende toetuste puhul tegemist riiklike vahenditega Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Nende ülekandmine EEB-le oli omavalitsusüksuse otsuse tagajärg ja seega on see Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses riigile omistatav meede.

7.2.1.3. Konkurentsi moonutamine ja mõju lepinguosaliste vahelisele kaubandusele

- (134) Mitu liikmesriiki on alates 1995. aastast hakanud ühepoolselt avama teatavaid transporditurgid teistes liikmesriikides asuvate ettevõtjate pakutavale konkurentsile, nii et palju ettevõtjaid osutab juba praegu linna- ja linnalähiliinide ning piirkondlikke veeteenuseid muus liikmesriigis kui oma päritoluriik (³¹). Nagu selgitatud menetluse algatamise otsuse põhjenduses 18, väljastatakse LVG-d Saksamaa õigusaktide kohaselt konkursi alusel ning EEB-l on selline LVG olemas. 1998. aasta RWE-aktsiate omamine moonutab bussiveoettevõtete vahendusel reisijateveoteenuste osutamisel konkurentsi, sest aktsiate omamine parandab EEB üldist finantsseisundit.
- (135) Peale selle kahjustab eelis, mis antakse konkurentsile avatud turul tegutsevale ettevõtjale, üldjuhul eeldatavasti liikmesriikidevahelist kaubandust. Tõepoolest, kui „riigi finantsabi tugevdab ettevõtja positsiooni võrreldes teiste ettevõtjatega, kes konkureerivad üksteisega ühenduse siseturul, [...] tuleb järeldada, et see abi on neid mõjutanud“ (³²). 1998. aasta aktsiate ülekandmist tuleb seega vaadelda sobivana mõjutamaks liikmesriikidevahelist kaubandust, sest aktsiad tugevdasid EEB turupositsiooni ja tal olid seetõttu paremad võimalused edukalt LVG-le kandideerida.
- (136) 1998. aasta aktsiate ülekandmine põhjustas seetõttu tõenäoliselt konkurentsi moonutamise ja kahjustas liikmesriikidevahelist kaubandust EEB majandustegevuse osas.

7.2.1.4. Järeldus

- (137) Eespool kirjeldatu alusel järeldab komisjon, et 1998. aasta aktsiate ülekandmine EEB-le on riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Komisjon peab seega kindlaks tegema, kas kõnealust meedet saab vaadelda siseturuga kokkusobivana.
- (138) EEB-le ülekantud RWE-aktsiate dividendid ei kujuta seevastu endast riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

7.2.2. KOOLITRANSPOORDITEENUS (VEERUD 3 JA 4)

- (139) Esimese sammuna tuleb hinnata, kas EEB-d saab omavalitsusüksuse Landkreis Emsland koolitransporditeenuse osutamise korraldamise kontekstis lugeda ettevõtteks. Nagu juba põhjenduses 119 märgitud, hõlmab Euroopa Kohtu alalise kohtupraktika kohaselt ettevõtja mõiste iga majandustegevust teostavat üksust sõltumata tema õiguslikust vormist ja rahastamise viisist (³³). Seega sõltub konkreetse üksuse liigitamine ettevõtteks täielikult tema tegevuse laadist.
- (140) Kui üks üksus viib ellu erinevaid tegevusi, millest osa on majandustegevused ja osa mitte, siis tuleb – juhul, kui tegevusi saab üksteisest eraldada – hinnata iga tegevust eraldi (³⁴). Asjaolu, et ettevõtte teostab majandustegevust, ei tähenda tingimata, et teda tuleb vaadelda ettevõtteks kõikide tema tegevuste puhul.

(³¹) 24. juuli 2003. aasta kohtuasi C-280/00, Altmark Trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg vs. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415.

(³²) 4. aprilli 2001. aasta otsus kohtuasjas Friuli-Venezia Giulia, T-288/97, ECLI:EU:T:2001:115, punkt 41.

(³³) 12. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Pavlov ja teised, liidetud kohtuasjad C-180/98 – C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, punkt 74; 10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas Cassa di Risparmio di Firenze SpA ja teised, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, punkt 107.

(³⁴) 19. jaanuari 1994. aasta otsus kohtuasjas SAT Fluggesellschaft mbH vs. Euroopa Lennunavigatsiooni Ohutuse Organisatsioon (Eurocontrol), C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7, punktid 19 jj.; Otsus kohtuasjas Aéroports de Paris vs. komisjon, eespool viidatud joonealuses märkuses 32, ECLI:EU:T:2000:290, punktid 112 jj.

- (141) Saksamaa ametiasutused selgitasid, et EEB kandis omavalitsusüksuselt saadud summad üksnes edasi bussiveoettevõtetele, mis osutasid nii integreeritud kui ka integreerimata koolitransporditeenuseid. Omavalitsusüksuselt EEB-le tehtud iga-aastaste maksete ja EEB maksete ülevaatest ning Saksamaa poolt edastatud audiitori kirjast nähtub tõesti, et EEB kontosid kontrolliti ja koolitransporditeenuste eest tehtud sisse- ja väljamaksed olid tasakaalus. Seega ei teostanud EEB majandustegevust, vaid toimis üksnes omavalitsuse vahelülina ehk riigi käepikendusena.
- (142) Seetõttu järeldab komisjon, et EEB ei tegutsenud omavalitsuse Landkreis Emsland koolitransporditeenuse korraldamisel ettevõtteks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Kuna Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud kriteeriumid on kumulatiivsed, järeldab komisjon, et veergudega 3 ja 4 hõlmatud koolitransporditeenuse osutamise korraldamise rahastamine ei kujuta endast riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

7.2.3. RAHALINE ABI NVP KOOSTAMISEKS (VEERG 5)

- (143) Menetluse algatamise otsuses jõudis komisjon juba järeldusele, et EEB poolt omavalitsusüksuse otsuseid tegeva kogule vastuvõtmise jaoks NVP-projekti koostamine ei kujuta endast majandustegevust.
- (144) Kaebuse esitajate poolt edastatud täiendavad andmed nimetatud otsust ei muuda. NNVG paragrahvi 2 lõike 2 ja paragrahvi 6 kohaselt on ühistranspordi korraldamine avalik ülesanne. Selle avaliku ülesande täitmise viis tuleb kehtestada NVP-s. Seega on NVP omavalitsusüksuse avalike poliitiliste ülesannete oluline osa, mis anti EEB-le.
- (145) Menetluse algatamise otsuses väljendati ka kahtlust, kas NVP-ga seotud kulud hüvitati korrektselt. Saksamaa ametiasutuste edastatud andmetest nähtub, et NVP rahastamiseks omavalitsusüksuse poolt üle kantud summad olid piiratud tekkinud materjalikulude katteks vajalikuga (vt ka põhjendus 43) ning kuna tegemist oli EEB töötajate ülesannete hulka kuuluva tegevusega ja täiendavaid personalikulusid ei hüvitatud.
- (146) Seetõttu kinnitab komisjon, et EEB ei tegutsenud NVP koostamisel ettevõtteks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Kuna Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud kriteeriumid on kumulatiivsed, on komisjon jõudnud järeldusele, et veeruga 5 hõlmatud meetmed ei kujuta endast riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

7.2.4. EMSLANDI MOBIILSUSKESKUSE RAHASTAMINE (VEERUD 5 JA 6);

7.2.4.1. *Selektiivne majanduslik eelis ettevõttele*

- (147) Esimese sammuna tuleb hinnata, kas EEB-d saab lugeda ettevõtteks omavalitsusüksuse EMK rahastamise kontekstis. Nagu juba põhjenduses 119 märgitud, hõlmab Euroopa Kohtu alalise kohtupraktika kohaselt ettevõtja mõiste iga majandustegevust teostavat üksust sõltumata tema õiguslikust vormist ja rahastamise viisist ⁽³⁵⁾. Seega sõltub konkreetse üksuse liigitamine ettevõtteks täielikult tema tegevuse laadist.
- (148) Menetluse algatamise otsuse tegemise ajal ei olnud selge, et EMK loodi juba ammu enne EEB asutamist ning et Alam-Saksi liidumaa pakkus seda teabeteenust ühistranspordi valdkonnas oma ülesannete raames. Omavalitsusüksus otsustas 31. juulil 1995. aastal asutada mobiilsuskeskuse, et pakkuda avalikkusele ühistranspordi teabeteenust. Omavalitsusüksus andis selle ülesande ainult EEB-le üle, kui ettevõtte asutati 1. jaanuaril 1997. aastal. See on selgelt sätestatud ka EEB põhikirjas.
- (149) NNVG paragrahvi 2 lõikest 2 ja paragrahvist 6 nähtub, et avaliku ühistranspordi tagamise näol on tegemist avaliku ülesandega. Selle avaliku sektori ülesande täitmise viis tuleb sätestada NVP-s. Omavalitsusüksuse Landkreis Emsland NVP-s väljendatakse arvamust, et EMK kaudu igakülgse ja ajakohase ühistranspordi teabe kättesaadavaks tegemine on kõnealuse avaliku ülesande oluline ja lahutamatu osa.

⁽³⁵⁾ 12. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Pavlov ja teised, liidetud kohtuasjad C-180/98 – C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, punkt 74; 10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas Cassa di Risparmio di Firenze SpA ja teised, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, punkt 107.

- (150) Nagu eespool selgitatud (vt põhjendus 47), viitab komisjon asjaolule, et EMK andis informatsiooni tasuta ning talle hüvitati üksnes sellega seotud materjali- ja personalikulud, mis tulid eelnevalt ise rahastada. Kasumimarginaali ei olnud ette nähtud. Komisjon märgib, et turumajanduse tingimustes majandustegevuses osaleja ei pakuks tõenäoliselt teabeteenust viisil, nagu seda teeb mobiilsuskeskus.
- (151) Samuti viitab komisjon, et EMK olukord erineb menetluse algatamise otsuses viidatud juhtumist nr 604/05, Landkreis Wittenberg, K(2005) 1847 (lõplik). Wittenbergi juhtumi puhul olid bussiveoettevõtted vahendite saajad, mis olid omavalitsusüksuse mobiilsuskeskuse jaoks ette nähtud. Bussiveoettevõtted tasusid omavalitsusüksuse Landkreis Wittenberg mobiilsuskeskuse eest. Avalik rahastamine vabastas seega bussiveoettevõtteid kuludest, mida nad oleksid pidanud tavapäraselt kandma, ja andis sellega nimetatud ettevõtetele eelise Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Käesoleval juhul kuulub EMK EEB rahalisse vastutusalasse üksusena, mis täidab avalikke ülesandeid ja mida varem teostati avaliku halduse raames.
- (152) Siiski ei saa EMK tegevuse laadi alusel täielikult välistada, et sellist tegevust võiks vähemalt põhimõtteliselt teostada ka turumajanduslikult tegutsev ettevõtja.
- (153) Saksamaa ja kolmandate isikute poolt pärast menetluse algatamise otsuse tegemist esitatud teabe alusel ei ole komisjonil võimalik hinnata, kas EMK käitamine on käesoleval juhul majandustegevus ja kas EEB tegutses nende teenuste osutamisel ettevõtjana Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- (154) Kui EEB tegutses ettevõttena, oleks talle nende teenuste jaoks antud avalike vahendite eraldamine andnud eelise, kui liidumaa ei oleks tegutsenud turumajanduslikult tegutseva ettevõtjana, mis tundub ebatõenäoline.

7.2.4.2. Riiklikud vahendid ja riigile omistatavad meetmed

- (155) Kindlaks tehti, et omavalitsusüksus tegi otsuse rahastada EMK-d. EMK rahastamine toimub seega EEB kaudu avalikest vahenditest ja see kuulub Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses riigile omistatavate meetmete hulka.

7.2.4.3. Konkurentsi ja liikmesriikidevahelise kaubanduse mõjutamine

- (156) Kui EMK teostas tõesti majandustegevust, siis tegutsenuks EEB piirkonna avalikku ühistransporti käsitleva teabe pakkumise turul piirkonnas, mis on põhimõtteliselt konkurentidele avatud. Võttes arvesse esitatud andmeid ja EMK pakutava teenuse kohaliku piirkonnaga seotud laadi, ei saa komisjon tuvastada, kas EMK rahastamine võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

7.2.4.4. Järeldus

- (157) Kirjeldatud alustel on komisjon arvamisel, et uurimise tulemuste põhjal ei saa üheselt järeldada, kas EMK rahastamine on riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Allpool kirjeldatud põhjustel on komisjon aga igal juhul seisukohal, et juhul, kui EMK rahastamise näol on tegemist riigiabiga, on see siseturuga kokkusobiv.

7.2.5. SÕIDUKITE OSTU RAHASTAMINE (VEERG 6).

7.2.5.1. Selektiivne majanduslik eelis ettevõttele

- (158) Esimese sammuna tuleb hinnata, kas EEB saab lugeda ettevõtteks sõidukite rahastamise osas (vt põhjendus 117 eespool). Selles kontekstis märgib komisjon, et EEB ostis sõidukit omavalitsusüksuse ülesandel, ja nimelt omavalitsusüksuse otsuses raames juurutada Emslandis nõudebussiteenus. EEB tegi kõnealused bussid kolmandatele pooltele kättesaadavaks omavalitsusüksuse Landkreis Emsland kehtestatud lepingute ja läbipaistvate tingimuste alusel. Busse kasutasid kolmandad isikud ja mitte EEB ise. Seega tegutses EEB avaliku halduse ühendusliiklana ühistranspordi korraldamisel. EEB koordineeris nõudebussiteenuse osutamist oma põhikirjas sätestatud avaliku ühistranspordi kohustuste valdkonnas (vt põhjendus 14).

- (159) Sellest lähtuvalt võiks järeldada, et EEB ei teostanud majandustegevust ega tegutsenud ettevõttena, kuid omavalitsusüksus Landkreis Emsland andis EEB-le tasuta varasid kasutada ja miski ei oleks takistanud EEB-l neid varasid oma majandustegevuse jaoks kasutada. EEB ostis viis bussi turuväärtusega 685 513,46 eurot ilma, et oleks pidanud kulusid ise kandma. Kõnealused bussid on kantud EEB bilansi varadena ja EEB võib neid põhimõtteliselt oma majandustegevuse eesmärkidel vabalt kasutada. Kuigi omavalitsusüksus tegi EEB-le ülesandeks hankida kõnealused bussid teatavaks eesmärgiks – nimelt nõudebussisüsteemi laiendamiseks – ei olnud ühtegi sõnaselget piirangut, et kõnealuseid busse ei tohi kasutada väljaspool nõudebussisüsteemi.
- (160) Busside valdamine oleks võinud tulla EEB majandustegevusele kasuks, kuna see parandas EEB finantsseisu. Komisjon järeldab, et ei saa välistada, et selle ostu rahastamine andis EEB-le kui ettevõttele selektiivse eelise Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

7.2.5.2. Riiklikud vahendid ja riigile omistatavad meetmed

- (161) Sõidukite ostu rahastati omavalitsusüksuse vahenditest, mis kuulub avalikku sektorisse. Seega on ostu rahastamise puhul tegemist riiklike vahenditega Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Ostu rahastamine oli selgelt omavalitsusüksuse otsus ja seega on see Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses riigile omistatav meede.

7.2.5.3. Konkurentsi moonutamine ja mõju lepinguosaliste vahelisele kaubandusele

- (162) Nagu juba eespool märgitud, andis sõidukite ostu rahastamine EEB-le selektiivse eelise, sest sellest võisid kasu saada EEB majandustegevused. Lisaks oma avalikele ülesannetele teostab EEB ka majandustegevust (vt ka põhjendus 118).
- (163) Üldise rahalise olukorra paranemise tõttu võis sõidukite valdamine anda EEB-le võimaluse konkurentsi moonutada ja kahjustada piirkonnas liikmesriikide vahelist kaubandust EEB tegevuste osas, mis tegelikult olid konkurentile avatud.

7.2.5.4. Järeldus

- (164) Kirjeldatud põhjustel on komisjon arvamusel, et ei saa välistada, et viie bussi ostu rahastamine on riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Komisjon peab seega kindlaks tegema, kas kõnealust meedet saab vaadelda siseturuga kokkusobivana.

7.2.6. JÄRELDUS ABI OLEMASOLU JA SELLE ÕIGUSPÄRASUSE KOHTA

- (165) Eespool kirjeldatud arvesse võttes ei saa välistada, et 1998. aasta RWE-aktsiate ülekandmine, EMK ning nõudebusside ostmine on riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- (166) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohaselt peavad liikmesriigid komisjoni teavitama igast kavandatavast või muudetavast abist ega tohi abiga seotud meetmeid rakendada enne teavitamisega seotud lõpliku otsuse tegemist, kui kõnealune abi ei ole teavitamiskohustusest vabastatud. Komisjon märkis, nagu ka varasematel juhtudel, et kohalik ja piirkondlik bussitransport on Saksamaa poolt määruse (EMÜ) nr 1191/69 kohaldamisalast kõrvaldatud, millega rakendati nimetatud määrusega pakutud võimalust, ⁽³⁶⁾ ning et määruse (EMÜ) nr 1107/70 artikli 3 lõige 2 on kohaldatav. Kuna määrus (EMÜ) nr 1191/69 ei ole kohaldatav, ei saanud hindamisel olevaid meetmeid selle määruse kohaselt eraldada.
- (167) Komisjon peab seega määral, mil kõnealused meetmed on riigiabi, Saksamaa tegevust Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 nõuetega vastuolus olevaks ⁽³⁷⁾.

⁽³⁶⁾ Vt komisjoni otsus riigiabi juhtum nr N 604/2005 – avalikud bussiveoteenused omavalitsusüksused Landkreis Wittenberg, põhjendused 72–77.

⁽³⁷⁾ 14. jaanuari 2004. aasta otsus kohtuasjas Fleuren Compost vs. komisjon, T-109/01, ECLI:EU:T:2004:4.

7.3. ABI KOKKUSOBIVUS SISETURUGA

- (168) Kuna 1998. aastal ülekantud RWE-aktsiate näol on tegemist riigiabi ja ei saa välistada, et EMK ja nõudebus-siteenuse jaoks antud rahaline abi on riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, peab komisjon järgmise sammuna tuvastama, kas kõnealust abi saab nimetatud lepingus sätestatud erandite alusel pidada siseturuga kokkusobivaks. Seejuures lähtutakse sellest, et uurimisel olevate meetmete näol on tegemist kindlate avaliku teenuse mõistega seotud teenustega, mis vastavad transpordi koordineerimise vajadustele.
- (169) Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 93 on sätestatud järgmine: „Toetused ei ole vastuolus aluslepingutega, kui need vastavad transpordi koordineerimise vajadusele või kujutavad endast avalike teenuste hulka kuuluvate teatud kohustuste täitmise kulude katmist.“ See artikkel on Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitega 106 ja 107 seotud *lex specialis*. Kohtu õiguspraktika kohaselt ⁽³⁸⁾ võib transpordi jaoks antavat abi lugeda Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 93 kooskõlas olevaks ainult selgelt kindlaks määratud juhtudel, mis ei kahjusta [liidu] üldisi huve.
- (170) Saksamaa ei esitanud kokkusobivust käsitlevaid põhjendusi, sest on arvamisel, et ükski kõnealustest meetmetest ei ole riigiabi. Menetluse algatamise otsuses väljendati kahtlusi kokkusobivuse kohta määruse (EMÜ) nr 1107/70, määruse (EMÜ) nr 1191/69 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel. Võttes arvesse, et uurimisel olevate meetmete näol on tegemist kindlate avaliku teenuse mõistega seotud teenustega, mis vastavad transpordi koordineerimise vajadustele, kuuluvad meetmed määruse (EMÜ) nr 1107/70 alla; määruse artikli 3 lõike 2 alusel on lubatud teatavate avalike teenuste hulka kuuluvate ühistranspordi koordineerimist toetavate teenuste osutamise eest transpordiettevõttele antud toetuse või määrusega (EMÜ) nr 1191/69 mitte hõlmatud tegevuste hindamine. Nii määrus (EMÜ) nr 1191/69 kui ka määrus (EMÜ) nr 1107/70 tunnistati kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1370/2007 ⁽³⁹⁾. Kui varem määruse (EMÜ) nr 1191/69 alla kuulunud abi hinnatakse nüüd määruse (EÜ) nr 1370/2007 alusel, siis teatavate avalike teenuste hulka kuuluvate ühistranspordi koordineerimist toetavate teenuste osutamise jaoks antud abi või abi sobivust saab nüüd hinnata otse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 93 alusel.
- (171) Täielikkuse huvides hinnatakse meetmete sobivust nii otsuse tegemise hetkel kehtivate eeskirjade kui ka abi maksmise ajal kehtinud eeskirjade alusel. Sel põhjusel hinnatakse meetmete sobivust nii Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 93 kohaselt kui ka määruse (EMÜ) nr 1107/70 artikli 3 lõike 2 kohaselt, nagu on selgitatud põhjendustes 172 jj ja 212 jj.

7.3.1. SOBIVUSE HINDAMINE EUROOPA LIIDU TOIMIMISE LEPINGU ARTIKLIGA 93

- (172) Kohtu kohtupraktika kohaselt loetakse kõnealuses artiklis 93 transpordi jaoks antav abi Euroopa Liidu toimimise lepinguga kooskõlas olevaks ainult väga konkreetsetel juhtudel, kui nad ei kahjusta [liidu] üldisi huve. Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 93 kasutatud mõistel „transpordi koordineerimine“ on tähendus, mis läheb kaugemale lihtsalt majandustegevuse arendamise kergendamisest. See tähendab riigiasutuste sekkumist, mille eesmärk on suunata transpordisektori arengut vastavalt ühisele huvile.
- (173) Transpordisektoris võivad tekkida „koordineerimisprobleemid“, näiteks eri transpordivõrkude ühendamisel. Komisjon on selle alusel Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 93 kohaselt riigiabi juba lubanud ⁽⁴⁰⁾.
- (174) Kõnealusel juhul kanti RWE-aktsiad üle EEB-le, et ta saaks täita avaliku reisijateveo planeerimise ja koordineerimisega seotud avalikke ülesandeid. Need EEB põhikirja paragrahvis 3 sätestatud ülesannete hulka (vt ka põhjendus 14) kuuluvad NVP loomine omavalitsusüksusele Landkreis Emsland, EMK käitamine ning koolitransporditeenuse osutamise korraldamine. Kõik nimetatud teenused aitavad kaasa ühistranspordi koordineerimisele.

⁽³⁸⁾ 12. oktoobri 1978. aasta otsus kohtuasjas Belgia vs. komisjon, 156/77, ECLI:EU:C:1978:180, punkt 10.

⁽³⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1370/2007, mis käsitleb avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 1191/69 ja (EMÜ) nr 1107/70 (ELT L 315, 3.12.2007, lk 1).

⁽⁴⁰⁾ Vt näiteks komisjoni 20. jaanuari 2010. aasta otsus juhtumi N 490/2010 kohta (Vlaamse regeling voor publiek -private samenwerking voor de bouw van laad- en losinstallaties (ELT C 122, 20.4.2011, lk 2)); vt selle kohta ka komisjoni 20. juuli 2010. aasta otsus juhtumi C 17/2010, Firmin Srl (ELT C 278, 15.10.2010, lk 28) kohta.

- (175) Kuivõrd EMK rahastamist vaadeldakse riigiabina, on komisjon seisukohal, et meetme eesmärk on ühistransporditeenust käsitleva teabe koordineerimine.
- (176) Nõudebussiteenuse osas tuvastab komisjon, et hindamisel olevad meetmed puudutavad sõidukite ostmist, et anda need transporditeenuse tegelike osutajate käsutusse. EEB võttis transpordisüsteemi kasutusele ja koordineeris seda ning ei osutanud transporditeenuseid ise.
- (177) Komisjon tuvastab, et kõigi nende meetmete eesmärk oli luua EEB-le võimalus täita teatavaid avaliku ühistranspordiga seotud ülesandeid, mida varem täitis omavalitsusüksus. Kuigi ühe meetme eesmärk ei ole riigiabi olemasolu hindamisel artikli 107 lõike 1 alusel oluline (kui määravaks on meetme mõju), peab seda arvestama nende meetmete siseturuga kokkusobivuse hindamisel.
- (178) Kooskõlas kehtiva kohtupraktikaga loetakse abi ühistranspordi koordineerimiseks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 93 kohaselt sobivaks, kui täidetud on järgmised tingimused:
- abi teenib selgelt määratletud ühishuvi eesmärki;
 - abi on vajalik ja sellel on ergutav mõju;
 - abi on proportsionaalne;
 - juurdepääs kõnealusele infrastruktuurile on mittediskrimineerivalt avatud kõikidele kasutajatele;
 - abi ei tohi kaasa tuua konkurentsimoonutusi, mis oleks vastuolus ühishuviga.

7.3.1.1. Ühishuvi selgelt määratletud eesmärk

7.3.1.1.1. 1998. aasta aktsiad

- (179) Nagu eespool kirjeldatud, kanti RWE-aktsiad EEB-le üle omavalitsusüksuse otsuse kohaselt võtta üle munitsipaalteenuste EE tegevus. Munitsipaalteenuste EE täitis selle ajani omavalitsusüksuse halduse raames avalike reisijateveoteenuste planeerimise ja koordineerimise avalikke ülesandeid. Et EEB saaks tegevust alustada, oli tal vaja algbilanssi. Põhikirja paragrahvi 3 kohaselt hõlmavad EEB ülesanded NVP koostamist omavalitsusüksuse Landkreis Emsland jaoks, EMK käitamist ning koolitransporditeenuse korraldamist. Kõiki neid ülesandeid võib vaadelda omavalitsusüksuse ühistranspordi arendamisele ja seega ka koordineerimisele kaasa aitavateks vajalikeks tegevustena.
- (180) Komisjon viitab oma järelduses siiski sellele, et 1998. aasta aktsiate ülekandmine ja nende valdamine ei ole eespool nimetatud tegevustega õiguslikult kuidagi seotud. Saksamaa Liitvabariik on tõendanud, et aktsiaid ei ole siiani *de facto* ühegi teise tegevuse jaoks kasutatud.
- (181) Siiski on oht, et EEB müüb kõnealused aktsiad ja rahastab saadud tulust teiste valdkondade majandustegevust või kasutab aktsiaid tagatisena.
- (182) Kuna EEB valdab endiselt aktsiaid, võib välistada, et uuritava ajavahemikul kasutati müügitulu majandustegevusteks.
- (183) Kui EEB peaks 1998. aastal ülekantud aktsiaid tulevikus sellistel eesmärkidel kasutama, saab väita, et nende aktsiate ülekandmise näol ei ole enam tegemist üksnes ühistranspordi koordineerimise eesmärgi toetamisega. Seega on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 93 kohaselt sobivuse esimene kriteerium täidetud üksnes juhul, kui EEB ei kasuta 1998. aasta aktsiaid teiste majandustegevuste rahastamiseks väljaspool oma avalikku ülesandeid. Komisjon peab seega siduma 1998. aastal ülekantud aktsiatele siseturuga sobivuse eeltingimuseks aktsiate kasutamise tingimustega (vt allpool).

7.3.1.1.2. Emslandi mobiilsuskeskus

- (184) Nagu juba põhjenduses 47 märgitud, otsustas omavalitsusüksus 31. juulil 1995. aastal võtta kasutusele mobiilsuskeskuse, et pakkuda laiemale avalikkusele ühistranspordi teabeteenust. Omavalitsusüksus andis selle ülesande üle EEB-le selle asutamisel 1. jaanuaril 1997. aastal. EMK käitamine on üks avaliku reisijateveo planeerimisega ja koordineerimisega seotud ülesannetest, mis on EEB põhikirja kohaselt sõnaselgelt tema ülesanne.
- (185) NNVG paragrahvi 2 lõike 2 ja paragrahvi 6 kohaselt kuulub avaliku ühistranspordi tagamine avaliku sektori ülesannete hulka. Selle avaliku ülesande täitmise viis tuleb kehtestada NVP-s. Omavalitsusüksuse Landkreis Emsland NVP-s väljendatakse arvamust, et EMK kaudu igakülgse ja ajakohase ühistranspordi teabe kättesaadavaks tegemine on kõnealuse avaliku ülesande oluline ja lahutamatu osa.
- (186) EMK käitamine aitab kaasa ühistranspordivahendite tõhusale ja sujuvale pakkumisele ning annab seega panuse ühiste huvide eesmärgi täitmisse.

7.3.1.1.3. Nõudebussiteenus

- (187) Omavalitsusüksus Landkreis Emsland otsustas piirkonnas nõudebussisüsteemi laiendada kahel erineval põhjusel ⁽⁴¹⁾:
- parandada piirkonna linnade ja külade transpordiühendust raudteejaamadega;
 - optimeerida linnade ja külade omavahelist transpordiühendust.
- (188) Nõudebusse kasutatakse ametlike ühistranspordiliinide marsruutidel vähese nõudlusega aegadel, et parandada ühistranspordi pakkumist sellistel aegadel. Nõudebussid on kohandatud ratastoolide ja lapsevankrite jaoks.
- (189) Komisjon on viimastel aastatel mitmetes strateegiadokumentides rõhutanud mitmeliigilise transpordi tähtsust. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1315/2013 ⁽⁴²⁾ üleeuroopalise transpordivõrgu arendamist käsitlevate liidu 2013. aasta suuniste kohta on ühe eesmärgina sätestatud kõikide transpordiliikide optimaalne integreerimine ja ühendatus. Ka linnade- ja küladevahelised mitmeliigilised transpordiühendused aitavad kaasa tõhusa transpordisüsteemi loomisele. Suurema sagedusega potentsiaalselt kättesaadava igakülgse ühistranspordi pakkumine on omavalitsusüksuse Landkreis Emsland elanike huvides, eelkõige kui arvestada, et tegemist on Saksamaa ühe väikseima asustustihedusega piirkonnaga. Seega saab nõudebussiteenuse laiendamist ja koordineerimist pidada panuseks ühishuvi eesmärgi täitmisesse.
- (190) Sarnaselt 1998. aasta aktsiatele kehtib ka nõudebusside valdamise puhul kriteerium, et kui need võivad anda EEB-le tema majandustegevuste kontekstis eelise, ei ole kõnealuste busside ostu rahastamine enam üksnes ühistranspordi koordineerimise eesmärgile kaasaaitamine. Seega on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 93 kohaselt sobivuse esimene kriteerium täidetud üksnes juhul, kui EEB ei kasuta nõudebusse oma majandustegevusteks. Oma 5. novembri 2012. aasta märkustes kinnitas Saksamaa, et nõudebusse kasutati uuritaval ajavahemikul peamiselt nõudebussiteenuse osutamiseks ning et ühe bussi müügist saadud tulu kandis EEB omavalitsusüksusele. Saksamaa ametiasutused kinnitasid, et samad põhimõtted kehtivad tulevikus. Saksamaa esitatud kinnituse alusel tuvastab komisjon, et nõudebusside rahastamine teenis üksnes ühistranspordi koordineerimise eesmärki.

7.3.1.2. Abi vajalikkus ja ergutav mõju

7.3.1.2.1. 1998. aasta aktsiad

- (191) 1998. aasta aktsiate ülekandmine (koos muude meetmetega, nagu näiteks esialgne kapitalisüst, mis ei ole käesoleva otsuse objektiks) võimaldas EEB-l üldse eksisteerida. Ilma nende meetmeteta ei oleks EEB-l olnud võimalik oma ühistranspordi planeerimisega ja koordineerimisega seotud avalikke ülesandeid täita. Seetõttu oli 1998. aasta aktsiate ülekandmise vormis antud abi vajalik eespool kirjeldatud ühishuvi eesmärgi täitmiseks ning sellel on ergutav mõju.

⁽⁴¹⁾ Landkreis Emslandi otsuseid langetava üksuse *Kreistag* 20. veebruari 2006. aasta otsus.

⁽⁴²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1315/2013 üleeuroopalise transpordivõrgu arendamist käsitlevate liidu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 661/2010/EL (ELT L 348, 20.12.2013, lk 1).

7.3.1.2.2. Emslandi mobiilsuskeskus

- (192) Maakonna otsuseid tegev organ *Kreisausschuss* märkis 1995. aasta juulis EMK loomisel, et kergesti ligipääsetava transporditeabe puudumine oli omavalitsusüksuse Landkreis Emsland ühistranspordisüsteemi üks suurimaid puudujääke. Landkreis Emslandis ei pakutud selliseid igakülgeid teenuseid. Kodanikud ei pidanud EMK-le teabe kättesaadavaks tegemise eest midagi tasuma, mistõttu ei saanud EEB sellest tegevusest tulu, millest ta oleks saanud katta vastavad käituskulud. Seetõttu tuvastab komisjon, et abi oli vajalik EMK käitamiseks ja sellel oli ergutav mõju.

7.3.1.2.3. Nõudebussiteenus

- (193) Abi vajalikkuse ja ergutava mõju hindamisel võtab komisjon arvesse, et ilma nõudebusside kasutada andmiseta oleks projekt olnud rahaliselt teostamatu. Haldusüksuse otsuseid tegeva kogu *Kreistag* 8. veebruari 2006. aasta istungil selgitati sõnaselgelt, et nõudebussisüsteemi laiendamine ei mõjuta juba olemasolevat nõudebussiteenuse süsteemi. Nõudebussisüsteem tuleb kasutusele võtta üksnes nendes piirkondades, kus teised süsteemid ei oleksid majanduslikult teostatavad.
- (194) EEB ostis bussid omavalitsusüksuse nimel ja andis need kolmandatele isikutele omavalitsusüksuse Landkreis Emsland kehtestatud lepingute ja läbipaistvate tingimuste alusel kasutada. Kolmandad isikud said bussid enda kasutusse tasuta ja EEB ei saanud selle eest renditasu ega muid busside kasutusse andmisega seotud tasusid, millest ta oleks saanud busside ostu rahastada. Busse kasutasid allhankijad ja kolmandad isikud, kuid mitte EEB ise. Seega ei saanud EEB ka nõudebusside kasutamisest majanduslikku tulu. Seega tegutses EEB avaliku halduse vahelülina ühistranspordi teenuste jaoks. EEB koordineeris nõudebussiteenuse osutamist oma põhikirjas sätestatud ühistranspordi valdkonna kohustuste raames (vt põhjendus 14). Seetõttu on komisjon seisukohal, et abi oli EEB-le nõudebussisüsteemi arendamiseks vajalik ja sellel oli ergutav mõju.

7.3.1.3. Abi proportsionaalsus

7.3.1.3.1. 1998. aasta aktsiad

- (195) Komisjon tuletab meelde, et EEB ei jätnud 1998. aastal saadud aktsiatest tulenevaid dividende endale. Neid kasutati kas koolitransporditeenuste eest tasumiseks (ja seega kasutati neid omavalitsusüksuse vahendite asemel) või kanti need omavalitsusüksusele üle. Sellest võib järeldada, et 1998. aasta aktsiate turuväärtus on vähenenud, kuni kehtib edasi dividendide omavalitsusüksusele maksmise kohustus, sest selline kohustus vähendab aktsiate majanduslikku väärtust.
- (196) Komisjon on seetõttu seisukohal, et riigiabi väheneb 1998. aasta aktsiate ülekandmise kujul miinimummäärale, mis on EEB-le vajalik transpordi koordineerimise valdkonnas avalike ülesannete täitmiseks ning on seega proportsionaalne meetmega saavutada soovitava eesmärgiga.

7.3.1.3.2. Emslandi mobiilsuskeskus

- (197) Nagu juba märgitud (vt põhjendus 77), hüvitas omavalitsusüksus EEB-le EMK käitamisega seotud tegelikud kulud ning kasumimarginaali ei olnud ette nähtud. Komisjon peab seega teavitatud meetme kohaselt antud riigiabi proportsionaalseks.

7.3.1.3.3. Nõudebussiteenus

- (198) Abi proportsionaalsuse hindamisel arvestab komisjon järgmised aspekte:

- EEB ostis bussid omavalitsusüksuse nimel ja nende hankimise kulud hüvitati;
- EEB ei saa busside kolmandatele isikutele kasutada andmisest mingit tulu;
- kui EEB ei leia nõudebusside kasutamisest huvitatud kolmandaid isikuid, tagastatakse need bussid omavalitsusüksusele;
- kui nõudebusse enam ei kasutata, müüakse need ja saadud tulu antakse omavalitsusüksusele.

- (199) Kirjeldatud aspektide alusel peab komisjon nõudebusside ostmiseks antud abi proportsionaalseks.

7.3.1.4. *Abi ja toetatud tegevus on kõikidele kasutajatele mittediskrimineerivalt kättesaadav.*

7.3.1.4.1. 1998. aasta aktsiad

- (200) EEB teenused ühistranspordi koordineerimise valdkonnas on avalik teenus ja need tegevused on määratluse kohaselt mittediskrimineerivalt kõigile kättesaadavad.

7.3.1.4.2. Emslandi mobiilsuskeskus

- (201) EMK annab tasuta teavet kõikidele huvitatud kodanikele. Lisaks kogub ta andmeid kõigilt ühistransporditeenust osutavatel pakkujatelt, kes soovivad neid andmeid kasutada anda. Ühistransporditeenuste pakkujad ei pea EMK-le selle eest midagi maksma, et ta teeb nende pakutavate teenuste teabe kättesaadavaks.
- (202) Sellest järeldub, et kõnealune teenus on mittediskrimineerivalt kõigile kasutajatele avatud.

7.3.1.4.3. Nõudebussiteenus

- (203) EEB pakkus nõudebusse kasutamiseks kõikidele omavalitsusüksuses tegutsevatele ühistransporditeenuse pakkujatele samadel tingimustel. Tingimused kehtestas omavalitsusüksus Landkreis Emsland. Omavalitsusüksus saatis bussiveoettevõtetele kirja, milles esitati nõudebusside kasutusele andmise tingimused, ja kutsus neid kirjas üles oma huvi väljendama.
- (204) Busse renditi standardlepingu alusel (vt põhjendus 80), milles oli sätestatud, et ühistransporditeenuse pakkujad kannavad käitus- ja hoolduskulud, kuid ei maksa renditasu. Alltöövõtjad kasutasid busse EEB liinidel ja teised bussiveoettevõtted enda liinidel.
- (205) Pärast omavalitsusüksusega konsulteerimist võeti nõudebussid osaliselt kasutusse ka koolitransporditeenuse osutamisel. See kehtib kõigi viie nõudebussi kohta.
- (206) Sellest järeldub, et kõnealune taristu oli mittediskrimineerivalt kõigile kasutajatele avatud.

7.3.1.5. *Abi ei too kaasa konkurentsimoonusi, mis oleks vastuolus ühishuviga.*

7.3.1.5.1. 1998. aasta aktsiad

- (207) 1998. aasta aktsiate ülekandmine võimaldas – rahalisest seisukohast – ainult luua ettevõtte EEB, mis peamiselt täidab ühistranspordi koordineerimise valdkonnas avalikke ülesandeid. Selles lähtuvalt ei põhjusta meede konkurentsi moonutamist, mis oleks vastuolus ühishuviga.

7.3.1.5.2. Emslandi mobiilsuskeskus

- (208) Nagu juba märgitud, kogub EMK samadel tingimustel teavet kõikidelt omavalitsusüksuses Landkreis Emsland tegutsevatest transpordiettevõtetest ja teeb selle teabe kodanikele tasuta kättesaadavaks. See ei too kaasa konkurentsimoonusi, mis oleks vastuolus ühishuviga.

7.3.1.5.3. Nõudebussiteenus

- (209) Nagu juba eespool märgitud, andis omavalitsusüksus Landkreis Emsland korralduse nõudebussisüsteemi laiendamiseks tingimusel, et see ei mõjuta juba olemasolevat nõudebussisüsteemi ja võetakse kasutusele majanduslikult mittetasuvatel liinidel. Kuna nõudebussid anti samadel tingimustel kasutada kõikidele huvitatud isikutele, ei saa eeldada, et nende täiendavate liinide lisamine moonutab konkurentsi, mis on vastuolus ühishuviga.

7.3.1.6. *Järeldus ja tingimus*

- (210) Eespool kirjeldatud põhjustel on komisjon arvamisel, et 1998. aasta aktsiate ülekandmise, nõudebusside ja EMK vormis abi andmine aitas kaasa ühishuvi eesmärgi saavutamisele, et see abi on vajalik ja eesmärgiga proportsionaalne ning et ei kahjustata liikmesriikide vahelist kaubandust määral, mis on vastuolus ühishuviga.
- (211) Nagu põhjendustes 178 jj märgitud, ei saa vaadelda 1998. aasta aktsiate ülekandmist ainsa panusena ühistranspordi koordineerimisesse, sest nimetatud aktsiate EEB valduses olek ja EEB võimalus neid igal ajal vabalt käsutada, annab EEB-le potentsiaalse eelise tema majandustegevuste jaoks, mis ei teeni tingimata ühistranspordi koordineerimise eesmärki. Et kõnealune meede vastaks siseturuga kokkusobivuse esimesele kriteeriumile, ei tohi EEB saada aktsiatest tulenevaid dividende ega aktsiate võimalikust müügist saadavat tulu ega kasutada aktsiaid ka tagatisena majandustegevuste jaoks kolmandatelt isikutelt rahastuse saamiseks. Komisjon käsitleb seda kui 1998. aasta aktsiate ülekandmise siseturuga kokkusobivuse tingimust.
- (212) Eespool toodud põhjendustel on komisjon seisukohal, et kõnealused meetmed on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 93 kooskõlas, pidades silmas ka 1998. aasta aktsiate kasutamisele kehtestatud tingimusi.

7.3.2. MÄÄRUSEGA (EMÜ) nr 1107/70 VASTAVUSE HINDAMINE

- (213) Määruse (EMÜ) nr 1107/70 artikli 3 lõike 2 alusel on lubatud teatavate avalike teenuste hulka kuuluvate ühistranspordi koordineerimist toetavate teenuste osutamise eest transpordiettevõttele antud toetuse või määrusega (EMÜ) nr 1191/69 mittehõlmatud tegevuste hindamine.
- (214) Nagu ka varasematel juhtudel, loetakse ka siinkohal kohalik ja piirkondlik bussiveotransport määruse (EMÜ) nr 1191/69 ⁽⁴³⁾ kohaldamisalast välja ning kohaldatakse määruse (EMÜ) nr 1107/70 artikli 3 lõiget 2. Selle määruse kohaselt võib omavalitsusüksuse Landkreis Emsland tehtud maksed lugeda siseturuga kokkusobivateks juhul, kui need ei ole suuremad kui EEB avalike ülesannete täitmisel tekkinud kulude katmiseks vajalik. Järgmisena tuleb seega hinnata, kas EEB sai oma ülesannete täitmise eest kohast hüvitist.

7.3.2.1. **1998. aasta aktsiad**

- (215) Nagu eespool kirjeldatud, kanti RWE-aktsiad EEB-le üle omavalitsusüksuse otsuse kohaselt võtta üle munitsipaal-ettevõtte EE tegevus. Ettevõtte vastutas selle ajani omavalitsusüksuse halduse raames avalike reisijateveoteenuste planeerimise ja koordineerimise avalike ülesannete täitmise eest. Et EEB saaks tegevust alustada, oli tal vaja algbilanssi. Põhikirja paragrahvi 3 kohaselt hõlmavad EEB ülesanded NVP koostamist omavalitsusüksuse Landkreis Emsland jaoks, EMK käitamist ning koolitransporditeenuse korraldamist. Kõiki neid ülesanded saab vaadelda panusena omavalitsusüksuse ühistranspordi arendamisesse.
- (216) Ilma dividendideta väheneb 1998. aasta aktsiate turuväärtus aktsiate majanduslikule väärtusele EEB bilansis. Komisjon esindab seega seisukohta, et riigiabi 1998. aasta aktsiate ülekandmisest piirdub miinimumväärtusega, mida EEB vajab oma avalike ülesannete täitmiseks, mistõttu ei ole tegemist ülemäärase hüvitamisega.

7.3.2.2. **Emslandi mobiilsuskeskus**

- (217) Nagu juba põhjenduses 47 märgitud, otsustas omavalitsusüksus 31. juulil 1995. aastal võtta kasutusele mobiilsuskeskuse, et pakkuda laiemale avalikkusele ühistranspordi teabeteenust. Omavalitsusüksus andis selle ülesande üle EEB-le selle asutamisel 1. jaanuaril 1997. aastal. EMK käitamine on üks EEB põhikirjas ettevõttele antud ülesannetest.
- (218) Nagu juba märgitud (vt põhjendus 77), hüvitas omavalitsusüksus EEB-le EMK käitamisega seotud tegelikud kulud ning kasumimarginaali ei olnud ette nähtud. Komisjon leiab seetõttu, et teavitatud meetme kohaselt antud abi ei vii selleni, et EEB saab ülemäära hüvitist.

⁽⁴³⁾ Vt joonealune märkus 36.

7.3.2.3. Nõudebussiteenus

- (219) Nagu juba selgitatud, otsustas omavalitsusüksus Landkreis Emsland piirkonnas nõudebussiteenust laiendada kahel erineval põhjusel ⁽⁴⁴⁾:
- parandada piirkonna linnade ja külade transpordiühendust raudteejaamadega;
 - optimeerida linnade ja külade omavahelist transpordiühendust.
- (220) Nõudebusse kasutatakse ametlike ühistranspordiliinide marsruutidel vähese nõudlusega aegadel, et parandada ühistranspordi pakkumist sellistel aegadel. Nõudebussid on kohandatud ratastoolide ja lapsevankrite jaoks.
- (221) Saksamaa kinnitas, et nõudebusse saab eelkõige kasutada üksnes nõudebussiteenuse osutamiseks. Kui EEB peaks bussid müüma, on ta kohustatud sellest saadava tulu omavalitsusüksusele üle kandma (nagu see juba ühel korral on toimunud).
- (222) Komisjon on järgmistel põhjustel seisukohal, et ülemäärast hüvitamist ei ole:
- EEB ostis bussid omavalitsusüksuse nimel ja nende hankimise kulud hüvitati;
 - EEB ei saa busside kolmandatele isikutele kasutada andmisest mingit tulu;
 - kui EEB ei leia nõudebusside kasutamisest huvitatud kolmanda isikuid, tagastatakse need bussid omavalitsusüksusele;
 - kui nõudebussid ei ole enam kasutuskõlblikud, müüakse need ja saadud tulu antakse omavalitsusüksusele.

7.3.2.4. Järeldus ja reservatsioon

- (223) Eespool kirjeldatud põhjustel on komisjon seisukohal, et 1998. aasta aktsiate ülekandmise, nõudebusside ja EMK vormis abi andmisest ei tulene ülemäärast hüvitamist EEB-le omavalitsusüksuse Landkreis Emsland eest avalike ülesannete täitmise eest.
- (224) Eespool põhjendustes 117 jj on selgitatud, et 1998. aasta aktsiate ülekandmist ei saa lugeda üksnes EEB mittemajanduslikule tegevusele kaasa aitamiseks, sest nimetatud aktsiate EEB omanduses olek ja EEB võimalus need igal ajal müüa loob võimaluse eelise tekkimiseks EEB majandustegevuse kontekstis. Et kõnealune meede vastaks siseturuga kokkusobivuse esimesele kriteeriumile, ei tohi EEB saada aktsiatest tulenevaid dividende ega aktsiate võimalikust müügist saadavat tulu ega kasutada aktsiaid ka tagatisena majandustegevuste jaoks kolmandatelt isikutelt rahastuse saamiseks. Komisjon seab 1998. aasta aktsiate ülekandmise siseturuga kokkusobivuse eeltingimuseks kirjeldatud tingimuse täitmise.
- (225) Eespool esitatud põhjenduste alusel on komisjon seisukohal, et kõnealused meetmed on määruse (EMÜ) nr 1107/70 artikli 3 lõike 2 kohaselt siseturuga kokkusobivad, 1998. aasta aktsiate kasutamisele kehtestatud tingimuse reservatsiooniga,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Kapitalisatsiooni ja energiakontserni RWE 280 310 aktsia näol on tegemist olemasoleva abiga Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 1 ning nõukogu määruse (EMÜ) nr 659/1999 ⁽⁴⁵⁾ artikli 1 lõike b punkti iv tähenduses.

Artikkel 2

Dividendid, mille Emsländische Eisenbahn GmbH aktsiatest sai, nagu ka koolitransporditeenuse koordineerimise ja transpordiplaani koostamise eest saadud hüvitis, ei kujuta endast riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

⁽⁴⁴⁾ Vt joonealune märkus 41.

⁽⁴⁵⁾ Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määrus (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1).

Artikkel 3

Mis puudutab hüvitist, mille Emsländische Eisenbahn GmbH sai Emslandi mobiilsuskeskuse käitamise eest, on saadud abi siseturuga kokkusobiv koostöös Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 93 ning määruse (EMÜ) nr 1107/70 artikli 3 lõikega 2.

Artikkel 4

1. Kuivõrd ettevõttele Emsländische Eisenbahn GmbH üle antud busside näol on tegemist riigiabiga Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, on see riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 93 ning määruse (EMÜ) nr 1107/70 artikli 3 lõike 2 kohaselt siseturuga kokkusobiv, Saksamaa lõike 2 kohase kohustuse reservatsiooniga.

2. Nõudebusse kasutatakse nõudebussiteenuse osutamiseks. Kui EEB peaks mõne bussi müüma, siis on ta kohustatud kandma sellest saadava tulu omavalitsusüksusele Landkreis Emsland üle.

Artikkel 5

Abi, mida Saksamaa andis ettevõttele Emsländische Eisenbahn GmbH 1998. aastal 37 630 RWE-aktsia ülekandmise näol, on siseturuga kokkusobiv, kui täidetakse artiklis 6 nimetatud tingimused.

Artikkel 6

1. Aktsiaid ei tohi müüa ega tagatiseks anda, välja arvatud juhul, kui on täidetud lõikes 2 nimetatud tingimused.
2. Kahe kuu jooksul alates käesoleva otsuse vastuvõtmisest sõlmib Emsländische Eisenbahn GmbH omavalitsusüksusega Landkreis Emsland RWE-aktsiate kohta lepingu. Nimetatud lepinguga tuleb kinnitada järgmist:
 - RWE-aktsiaid ei tohi kasutada tagatisena või mõnel muul viisil, mis soodustaks EEB majandustegevusi;
 - EEB loovutab kõik RWE-aktsiatest saadavad dividendid omavalitsusüksusele Landkreis Emsland;
 - kogu võimalik tulu, mille EEB saab RWE-aktsiate müügist, loovutatakse omavalitsusüksusele Landkreis Emsland.

Artikkel 7

Saksamaa teatab komisjonile kahe kuu jooksul alates käesoleva otsuse teatavaks tegemisest otsuse täitmiseks võetud meetmetest.

Artikkel 8

Käesolev otsus on adresseeritud Saksamaa Liitvabariigile.

Brüssel, 30. september 2016

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Margrethe VESTAGER